

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-56-18

Druk nr 2465
Warszawa, 20 kwietnia 2018 r.

Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Umowy o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony, sporządzonej w Monachium dnia 18 lutego 2017 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

(-) Mateusz Morawiecki

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 18 lutego 2017 r. w Monachium została sporządzona Umowa o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego został wydany akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

PREZES RADY MINISTRÓW

Mateusz Morawiecki

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Umowy o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony, sporządzonej w Monachium dnia 18 lutego 2017 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony, sporządzonej w Monachium dnia 18 lutego 2017 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel zawarcia Umowy

Umowa jest świadectwem długofalowego zaangażowania Unii Europejskiej w rozwój Islamskiej Republiki Afganistanu. Dzięki jej podpisaniu będzie możliwe dokładniejsze określenie zasad i warunków, na których będzie się opierać przyszłe partnerstwo. Umowa stanowi pierwsze nawiązanie stosunków umownych między Unią Europejską a Islamską Republiką Afganistanu i jest podstawą zobowiązania Unii Europejskiej do wsparcia rozwoju Islamskiej Republiki Afganistanu. Należy przypuszczać, że jej podpisanie wpłynie korzystnie na intensyfikację dialogu politycznego i współpracę w określonych w Umowie dziedzinach.

Umowa obejmuje szereg zagadnień istotnych zarówno dla Islamskiej Republiki Afganistanu, jak i dla Unii Europejskiej, jak np. przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, budowa społeczeństwa obywatelskiego czy zwalczanie terroryzmu. Uwagę zwraca też bardzo szeroko ujęta współpraca sektorowa obejmująca między innymi rozwój infrastruktury, energię, transport, zdrowie, zasoby naturalne, podatki, edukację i kulturę, zatrudnienie i sprawy społeczne, naukę i technologię oraz środowisko i zmiany klimatu. Jest istotne, że Umowa została stworzona zgodnie z zasadą rozliczalności, co zwiększa szanse na jej pozytywne oddziaływanie.

Podpisanie Umowy potwierdzi zaangażowanie Rzeczypospolitej Polskiej w azjatycki wymiar polityki zagranicznej Unii Europejskiej oraz stworzy pole do intensyfikacji dialogu politycznego między Warszawą a Kabulem. Będzie jednocześnie uzupełniać aktywną politykę Rzeczypospolitej Polskiej wobec Islamskiej Republiki Afganistanu.

2. Treść Umowy

Treść Umowy stanowią:

Tytuł I: Charakter i zakres (art. 1–2);

Tytuł II: Współpraca polityczna (art. 3–11);

Tytuł III: Współpraca na rzecz rozwoju (art. 12);

Tytuł IV: Współpraca w zakresie handlu i inwestycji (art. 13–23);

Tytuł V: Współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (art. 24–30);

Tytuł VI: Współpraca sektorowa (art. 31–47);

Tytuł VII: Współpraca regionalna (art. 48);

Tytuł VIII: Ramy instytucjonalne (art. 49);

Tytuł IX: Postanowienia końcowe (art. 50–60).

Krótką charakterystyką powyższych tytułów:

Tytuł I: Charakter i zakres: Określa się powstanie partnerstwa, które ma służyć zacieśnieniu dialogu i współpracy. Szczególną uwagę zwraca się na budowanie kompetencji, tak aby wspierać rozwój afgańskich instytucji. Strony będą zachęcać do kontaktów między parlamentarzystami, przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i ekspertami oraz starać się budować wzajemne zrozumienie, między innymi przez współpracę takich podmiotów jak ośrodki analityczne, środowiska akademickie, przedsiębiorstwa oraz media.

Tytuł II: Współpraca polityczna: Ustanawia się stały dialog polityczny między stronami, w ramach którego będzie odbywała się współpraca w zakresie promowania i skutecznej ochrony praw człowieka, będzie wzmocniana strategia i programy dotyczące kwestii równouprawnienia płci, współpraca w celu wspierania roli społeczeństwa obywatelskiego. Strony podkreślają swoje zaangażowanie w działania na rzecz pokoju i pojednania. Strony postanawiają wspierać bezpieczeństwo międzynarodowe przez między innymi przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, zapobieganie nielegalnej produkcji broni strzeleckiej i lekkiej oraz innej broni konwencjonalnej. Strony deklarują walkę z terroryzmem we wszystkich jego formach.

Tytuł III: Współpraca na rzecz rozwoju: Strony zgadzają się, że głównymi celami współpracy na rzecz rozwoju są: osiągnięcie przez Islamską Republikę Afganistanu milenijnych celów rozwojowych (oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju), eliminacja ubóstwa, zrównoważony rozwój i integracja z gospodarką światową.

Tytuł IV: Współpraca w zakresie handlu i inwestycji: Strony podejmują dialog na temat dwustronnego i wielostronnego handlu, udzielając sobie klauzuli najwyższego uprzywilejowania w dziedzinie wymiany handlowej. Strony zachęcają do bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez rozwój atrakcyjnych i stabilnych warunków inwestycyjnych.

Tytuł V: Współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych: Strony zwracają szczególną uwagę na wprowadzanie i przestrzeganie zasad

praworządności, wzmocnienie instytucji na wszystkich szczeblach pod względem egzekwowania prawa oraz organizacji wymiaru sprawiedliwości. Ustanawia się również współpracę przy zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, gospodarczej i finansowej oraz korupcji. Precyzuje się także warunki współpracy mającej na celu zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Podejmuje się ponadto współpracę w dziedzinie migracji.

Tytuł VI: Współpraca sektorowa: W ramach tego tytułu opisano zasady współpracy w kontekście: zasobów naturalnych, energii, edukacji, badań naukowych, szkoleń zawodowych, transportu, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich, środowiska i zmian klimatu oraz zdrowia publicznego i kultury.

Tytuł VII: Współpraca regionalna: Strony postanawiają współpracować w zakresie propagowania współpracy regionalnej w Azji Południowej. Zwraca się szczególną uwagę na znaczenie poparcia dla Procesu Stambulskiego.

Tytuł VIII: Ramy instytucjonalne: Ustanawia się Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli obu Stron na najwyższym możliwym szczeblu, którego celem jest zapewnienie należytego funkcjonowania i wykonania Umowy.

Tytuł IX: Postanowienia końcowe: Ustanawia się współpracę w zakresie zwalczania nadużyć finansowych, a także określa się takie kwestie jak: terytorialny zakres stosowania, wejście w życie oraz okres obowiązywania i rozwiązania Umowy.

3. Skutki zawarcia Umowy

1) Skutki prawne

Podstawą prawną do podpisania i tymczasowego stosowania Umowy przez Unię Europejską jest decyzja Rady 2017/434 z 13 lutego 2017 r. wyrażająca zgodę na podpisanie i tymczasowe stosowanie Umowy, przyjęta na podstawie art. 37 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 207 i art. 209 w związku z art. 218 ust. 5 i art. 218 ust. 8 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 59 ust. 1 Umowy wejdzie ona w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Strony powiadomiły się wzajemnie o zakończeniu niezbędnych procedur prawnych. Wejście w życie Umowy nie spowoduje konieczności zmiany polskiego prawa.

Zgodnie z art. 59 ust. 2, ze względu na mieszany charakter Umowy (jej postanowienia dotyczą zarówno obszaru kompetencji wyłącznych Unii Europejskiej, jak i obszaru wyłącznej kompetencji państw członkowskich), niektóre jej postanowienia – dotyczące obszaru kompetencji wyłącznych Unii Europejskiej – będą podlegać tymczasowemu stosowaniu w relacjach między Unią Europejską a Islamską Republiką Afganistanu od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dacie otrzymania powiadomienia Unii Europejskiej o zakończeniu procedur niezbędnych w celu wejścia Umowy w życie oraz złożenia przez Islamską Republikę Afganistanu dokumentów ratyfikacyjnych.

Tymczasowemu stosowaniu będą podlegać następujące postanowienia Umowy:

- art. 2,
- art. 3,
- art. 4,
- art. 5,
- Tytuł III,
- Tytuł IV,
- art. 28,
- Tytuł VII,
- Tytuł VIII – w zakresie, w jakim postanowienia tego tytułu ograniczają się do celu, jakim jest zapewnienie tymczasowego stosowania Umowy,
- Tytuł IX – w zakresie, w jakim postanowienia tego tytułu ograniczają się do celu, jakim jest zapewnienie tymczasowego stosowania Umowy.

2) Skutki polityczne

Aktywność Rzeczypospolitej Polskiej w Islamskiej Republice Afganistanu w ostatnich latach jest coraz mniejsza. Pod koniec 2014 r. zamknięta została Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Kabulu. W 2015 r. po przekształceniu misji bojowej NATO ISAF w misję szkoleniową Resolute Support uległa zmniejszeniu również liczebność naszego kontyngentu wojskowego. Kontakty polityczne są podtrzymywane głównie przez uczestnictwo w forach międzynarodowych takich jak np. Proces Szybki, International Contact Group czy okresowe konferencje dotyczące Islamskiej Republiki Afganistanu i wizyty Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej z Nowego Delhi. Zawarcie Umowy z Islamską Republiką Afganistanu stworzyłoby dodatkową płaszczyznę współpracy, co wpłynęłoby pozytywnie na stosunki

polsko-afgańskie. Umowa precyzuje ramy współpracy w wielu dziedzinach, dając narzędzia do pogłębienia oraz intensyfikacji dialogu politycznego z Kabulem. Dzięki ścisłej współpracy zwiększą się szanse na powodzenie licznych afgańskich reform zarówno gospodarczych, jak też dotyczących kwestii bezpieczeństwa, co leży w interesie Rzeczypospolitej Polskiej.

3) Skutki gospodarcze

Islamska Republika Afganistanu jest jednym z najuboższych państw w regionie Azji Południowej, którego budżet od wielu lat jest dotowany przez wspólnotę międzynarodową. Pomimo przekazania temu państwu w ramach pomocy rozwojowej miliardów dolarów, sytuacja gospodarcza nie ulega poprawie. Przyczyny tego stanu są wielorakie, a odbudowa gospodarki będzie wymagać kompleksowych działań obejmujących również kwestie dotyczące edukacji czy też większego zaangażowania kobiet w procesy polityczne i gospodarcze. Kluczowe dla sukcesów politycznych i gospodarczych jest zakończenie konfliktu zbrojnego z Talibami. Realizacja postanowień Umowy może stać się czynnikiem sprzyjającym reformom i modernizacji afgańskiej gospodarki, a w dłuższej perspektywie przyczynić się do poprawy klimatu inwestycyjnego, wpływając pozytywnie również na stworzenie możliwości obecności polskiego biznesu w tym kraju.

4) Skutki finansowe

Wejście w życie Umowy nie spowoduje bezpośrednich obciążeń finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej.

5) Skutki społeczne

W perspektywie długoterminowej istnieje szansa, że dzięki obowiązywaniu Umowy w Islamskiej Republice Afganistanu zwiększy się akceptacja i tolerancja kluczowych zarówno dla Europy, jak i Rzeczypospolitej Polskiej wartości, takich jak: praworządność, równouprawnienie kobiet i mężczyzn czy poszanowanie praw mniejszości etnicznych i religijnych. Wpłynęłoby to pozytywnie zarówno na kontakty międzyludzkie, jak i na możliwości biznesowe.

4. Tryb związania się Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Ze względu na mieszany charakter Umowy, wynikający z zakresu kompetencji Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich, określonych w Traktacie o Unii

Europejskiej oraz Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wejście w życie Umowy wymaga przeprowadzenia odpowiedniej procedury wyrażenia zgody na związanie również we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Umowa ustanawia mechanizm współpracy politycznej i handlowej między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Islamską Republiką Afganistanu. Mechanizm ten charakteryzuje się wzajemnością praw i obowiązków oraz wspólnymi działaniami realizowanymi przez powołane w tym celu organy, według określonych procedur. Ponadto Umowa reguluje kwestie uregulowane w Rzeczypospolitej Polskiej aktami rangi ustawowej (np. ochrona danych osobowych, ochrona konsularna). W związku z powyższym Umowa podlega ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 3 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UMOWA O WSPÓŁPRACY**na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony**

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA CHORWACJI,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

WĘGRY,

REPUBLIKA MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ,

Umawiające się Strony Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”, i

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią” lub „UE”,

z jednej strony, oraz

ISLAMSKA REPUBLIKA AFGANISTANU, zwana dalej „Afganistanem”,

z drugiej strony,

zwane dalej łącznie „Stronami”,

POTWIERDZAJĄC swoje zaangażowanie na rzecz suwerenności, niepodległości i integralności terytorialnej Afganistanu;

POTWIERDZAJĄC swoje przywiązanie do ogólnych zasad prawa międzynarodowego, celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych, międzynarodowych konwencji i rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ;

DOSTRZEGAJĄC związki historyczne, polityczne i gospodarcze łączące Strony;

POTWIERDZAJĄC dążenie do zacieśniania współpracy w oparciu o wspólne wartości i wzajemne korzyści;

ZWAŻYWSZY na wspólne cele polityczne, wartości i zobowiązania Stron, w tym do poszanowania zasad demokracji, praworządności, praw człowieka i dobrych rządów;

UZNAJĄC, że zasady te stanowią nieodłączną część długookresowego rozwoju;

UZNAJĄC, że naród afgański, za pośrednictwem legalnie ustanowionych, demokratycznych instytucji i na mocy konstytucji Afganistanu, jest prawowitym właścicielem i zarządcą procesów stabilizacji, rozwoju i demokratyzacji w Afganistanie;

MAJĄC NA UWADZE, że Unia jest zdecydowana wspierać wysiłki Afganistanu zmierzające do maksymalizacji jego rozwoju w ciągu najbliższych dziesięciu lat transformacji;

PODKREŚLAJĄC wzajemne zobowiązania podjęte na międzynarodowych konferencjach na temat Afganistanu w Bonn w grudniu 2011 r., w Tokio w lipcu 2012 r. i w Londynie w grudniu 2014 r.;

POTWIERDZAJĄC zobowiązanie Afganistanu do dalszej poprawy rządzenia oraz zaangażowanie Unii na rzecz trwałej współpracy z Afganistanem;

MAJĄC NA UWADZE, że Strony przykładają dużą wagę do kompleksowego charakteru stosunków, jakie zamierzają rozwijać za pośrednictwem niniejszej Umowy;

POTWIERDZAJĄC pragnienie wspierania postępu gospodarczego i społecznego swoich narodów i ich gotowość do utrwalenia, pogłębienia i zróżnicowania wzajemnych stosunków w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;

UZNAJĄC, że zgodnie z konstytucją Afganistanu, wzmocnienie pozycji kobiet oraz ich pełny i równoprawny udział we wszystkich sferach życia społecznego, w tym w podejmowaniu decyzji w procesie politycznym na wszystkich szczeblach, ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia równości i pokoju;

UZNAJĄC znaczenie współpracy na rzecz rozwoju z krajami rozwijającymi się, w szczególności z krajami o niskim dochodzie, krajami pokonfliktowymi oraz krajami śródlądowymi, dla ich trwałego wzrostu gospodarczego, zrównoważonego rozwoju oraz terminowej i pełnej realizacji celów rozwojowych uzgodnionych na poziomie międzynarodowym, w tym milenijnych celów rozwoju ONZ oraz wszelkich kolejnych wskaźników rozwoju przyjętych przez Afganistan, a także dla lepszej integracji Afganistanu w regionie;

UZNAJĄC, że należy podjąć skuteczne działania w celu wspierania uczciwości i odpowiedzialności, zapewnienia prawidłowego wykorzystania funduszy publicznych i zwalczania korupcji;

UZNAJĄC, że wzmocniona współpraca między Stronami powinna wspierać zdolność Afganistanu do poprawy jakości administrowania i rządzenia, jak również przejrzystość i skuteczność zarządzania finansami publicznymi;

POTWIERDZAJĄC znaczenie koordynacji na odpowiednich forach regionalnych i wielostronnych, w szczególności w odniesieniu do stanowiska Stron odnośnie do światowych wyzwań i regionalnej współpracy gospodarczej;

UZNAJĄC, że terroryzm stanowi zagrożenie dla ludzi i ich bezpieczeństwa oraz wyrażając swoje całkowite zaangażowanie na rzecz zwalczania wszelkich form terroryzmu, ustanowienia skutecznej współpracy międzynarodowej oraz instrumentów międzynarodowych w celu ich wyeliminowania w poszanowaniu prawa międzynarodowego, w tym praw człowieka i prawa humanitarnego;

POTWIERDZAJĄC wspólne dla obu Stron zaangażowanie w walkę z przestępczością zorganizowaną, w tym handlem ludźmi, przemytem migrantów i handlem narkotykami, między innymi za pośrednictwem mechanizmów regionalnych i międzynarodowych;

UZNAJĄC zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa spowodowane przez nielegalny handel środkami odurzającymi, a także potrzebę skoordynowanej współpracy regionalnej i międzynarodowej w celu przeciwdziałania uprawie, produkcji, ułatwieniom w handlu środkami odurzającymi, ich przemytowi i spożyciu oraz popytowi na nie, jak również przeciwdziałania nielegalnemu wykorzystywaniu prekursorów narkotykowych, a ponadto uznając w tym kontekście znaczenie zapewnienia alternatywnych źródeł utrzymania hodowcom maku;

UZNAJĄC konieczność przestrzegania międzynarodowych zobowiązań dotyczących rozbrojenia i nieprolifracji,

ZWAŻYWSZY, że Międzynarodowy Trybunał Karny stanowi ważne osiągnięcie na rzecz pokoju i sprawiedliwości na świecie, a jego celem jest skuteczne ściganie najpoważniejszych przestępstw budzących niepokój wspólnoty międzynarodowej;

UZNAJĄC, że handel i bezpośrednie inwestycje zagraniczne będą odgrywać istotną rolę w rozwoju Afganistanu i że Strony przywiązują szczególną wagę do zasad i postanowień dotyczących handlu międzynarodowego, zawartych między innymi w Porozumieniu ustanawiającym Światową Organizację Handlu (WTO);

WYRAŻAJĄC swoje pełne zaangażowanie w propagowanie zrównoważonego rozwoju w jego wszystkich wymiarach, w tym w takich kwestiach jak ochrona środowiska, skuteczna współpraca w celu zwalczania zmiany klimatu oraz skuteczne propagowanie i wdrażanie uznanych na forum międzynarodowym norm pracy;

PODKREŚLAJĄC znaczenie współpracy w zakresie migracji;

UZNAJĄC, że sytuacja uchodźców i przesiedleńców wewnętrznych oraz ich prawa podstawowe, w tym ich bezpieczny, zorganizowany i dobrowolny powrót do ich domów, wymagają szczególnej uwagi;

ODNOTOWUJĄC, że w przypadku gdyby Strony, w ramach niniejszej Umowy, porozumiały się odnośnie do umów szczegółowych dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, które miałyby zostać zawarte przez Unię na podstawie części trzeciej tytułu V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowienia takich przyszłych umów nie byłyby wiążące dla Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, chyba że Unia wraz ze Zjednoczonym Królestwem lub Irlandią, stosownie do ich odpowiednich wcześniejszych stosunków dwustronnych, powiadomi Afganistan, że Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są związane takimi umowami jako część Unii zgodnie z Protokołem (nr 21) w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Podobnie wszelkie późniejsze środki wewnętrzne UE, które miałyby zostać przyjęte zgodnie z wyżej wymienionym tytułem V w celu wykonania niniejszej Umowy, nie byłyby wiążące dla Zjednoczonego Królestwa ani Irlandii, chyba że zgłosiłyby one chęć uczestniczenia lub przyjęcia takich środków zgodnie z protokołem nr 21. Odnotowując również, że takie przyszłe umowy lub takie późniejsze środki wewnętrzne UE wchodziłyby w zakres protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do wspomnianych Traktatów,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

CHARAKTER I ZAKRES

Artykuł 1

Zakres stosowania i przedmiot

1. Strony ustanawiają niniejszym partnerstwo między sobą, w ramach swoich kompetencji, zgodnie ze swoimi przepisami, procedurami i zasobami oraz przy pełnym poszanowaniu międzynarodowych zasad i norm.
2. Partnerstwo to ma służyć zacieśnieniu dialogu i współpracy w celu:
  - a) wspierania pokoju i bezpieczeństwa w Afganistanie i w regionie;
  - b) wspierania zrównoważonego rozwoju, stabilnego i demokratycznego otoczenia politycznego i włączenia Afganistanu w gospodarkę światową;
  - c) nawiązania regularnego dialogu dotyczącego kwestii politycznych, obejmujących propagowanie praw człowieka i równouprawnienia płci oraz zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego;
  - d) wspierania współpracy na rzecz rozwoju w ramach wspólnego zobowiązania Stron do eliminacji ubóstwa i zwiększania skuteczności pomocy;

- e) rozwoju handlu i inwestycji między Stronami przynoszącego wzajemne korzyści oraz sprzyjającego współpracy we wszystkich obszarach gospodarki, handlu i inwestycji będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu ułatwienia zrównoważonych przepływów handlowych i inwestycyjnych oraz zapobiegania powstawaniu i usuwania przeszkód w handlu i inwestycjach, w sposób konsekwentny i komplementarny w stosunku do bieżących i przyszłych inicjatyw regionalnych;
  - f) poprawy koordynacji między Stronami w zakresie globalnych wyzwań, w szczególności poprzez promowanie rozwiązań wielostronnych; oraz
  - g) wspierania dialogu i współpracy w określonych sektorach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, obejmujących modernizację administracji publicznej i zarządzania finansami publicznymi, wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, środowisko i zmianę klimatu, zasoby naturalne i surowce, reformę sektora bezpieczeństwa, kształcenie i szkolenia, energię, transport, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, usługi finansowe, podatki, cła, zatrudnienie i rozwój społeczny, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo, statystykę, współpracę regionalną, kulturę, technologie informacyjne oraz sektor audiowizualny i sektor mediów.
3. W związku z tym zwraca się szczególną uwagę na budowanie zdolności, tak aby wspierać rozwój afgańskich instytucji i zapewnić Afganistanowi możliwość pełnego wykorzystania szans wynikających ze wzmocnionej współpracy na podstawie niniejszej Umowy.
4. Strony zachęcają do kontaktów między parlamentarzystami, przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i specjalistami z myślą o realizacji celów niniejszej Umowy, w szczególności w zakresie wspierania organów parlamentarnych i innych instytucji demokratycznych.
5. Strony starają się zwiększać wzajemne zrozumienie, między innymi poprzez współpracę takich podmiotów jak ośrodki analityczne, środowiska akademickie, przedsiębiorstwa oraz media, w formie seminariów, konferencji, kontaktów między młodzieżą i innych działań.

Artykuł 2

Zasady ogólne

1. Strony potwierdzają wspólne wartości określone w Karcie Narodów Zjednoczonych.
2. Strony uznają, że naród afgański, za pośrednictwem legalnie ustanowionych, demokratycznych instytucji i na mocy konstytucji Afganistanu, jest prawowitym właścicielem i zarządcą procesów stabilizacji, rozwoju i demokratyzacji w Afganistanie.
3. Poszanowanie zasad demokracji i praw człowieka, określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i innych międzynarodowych aktach prawnych dotyczących praw człowieka, oraz zasady praworządności stanowi fundament polityki wewnętrznej i międzynarodowej Stron oraz zasadniczy element niniejszej Umowy.
4. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do dalszej współpracy na rzecz osiągnięcia celów rozwojowych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym i przyjętych przez Afganistan, w tym milenijnych celów rozwoju, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju. Tym samym Strony uznają odpowiedzialność Afganistanu za przygotowanie i wdrożenie planów rozwoju gospodarczego i społecznego oraz odpowiednich polityk rozwojowych, w tym krajowych programów priorytetowych. W tym kontekście Strony potwierdzają swoje zaangażowanie na rzecz osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska, społeczeństwa integracyjnego i równouprawnienia płci.
5. Strony potwierdzają swoje przywiązanie do zasad dobrych rządów, w tym do niezależności organów parlamentarnych i sądownictwa oraz do walki z korupcją na wszystkich szczeblach.
6. Strony postanawiają, że współpraca na podstawie niniejszej Umowy będzie przebiegała zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi każdej ze Stron.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA POLITYCZNA

Artykuł 3

Dialog polityczny

Ustanawia się stały dialog polityczny między Stronami, który w stosownych przypadkach może odbywać się na szczeblu ministerialnym. Służy on wzmocnieniu stosunków, przyczynia się do rozwoju partnerstwa i zwiększa wzajemne zrozumienie i solidarność. Strony zacieśniają dialog polityczny, tak aby służył on realizowaniu ich wspólnych interesów, w tym stanowisk zajmowanych przez Strony na forach regionalnych i międzynarodowych.

A. WSPÓŁPRACA W DZIEDZINIE PRAW CZŁOWIEKA, RÓWNOUPRAWNIENIA PŁCI ORAZ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Artykuł 4

Prawa człowieka

1. Na podstawie art. 1 ust. 2 lit. c) i art. 2 ust. 3 Strony postanawiają współpracować w zakresie promowania i skutecznej ochrony praw człowieka, w tym – w stosownych przypadkach – w odniesieniu do ratyfikacji i wdrażania międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka. W ramach dialogu politycznego Strony dokonują przeglądu wykonania niniejszego artykułu.
2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, może obejmować między innymi:
  - a) wspieranie opracowywania i wdrażania krajowych planów działania w zakresie praw człowieka;
  - b) promowanie praw człowieka i kształcenie w tej dziedzinie;
  - c) zwiększanie możliwości krajowych i regionalnych instytucji działających na rzecz praw człowieka w Afganistanie;
  - d) nawiązanie znaczącego, szeroko zakrojonego dialogu w zakresie praw człowieka; oraz
  - e) zacieśnianie współpracy z instytucjami ONZ działającymi w zakresie praw człowieka.

Artykuł 5

Równouprawnienie płci

1. Strony współpracują w celu wzmocnienia strategii i programów dotyczących kwestii płci, jak również budowania zdolności instytucjonalnych i administracyjnych oraz wspierania wdrażania strategii w dziedzinie równouprawnienia płci, w tym praw kobiet i wzmocnienia pozycji kobiet, w celu zapewnienia udziału mężczyzn i kobiet na równych zasadach we wszystkich obszarach życia gospodarczego, kulturalnego, politycznego i społecznego. Współpraca koncentruje się przede wszystkim na zwiększaniu dostępu kobiet do niezbędnych zasobów, aby mogły one w pełni korzystać ze swoich praw podstawowych, w szczególności prawa do kształcenia.
2. Strony wspierają tworzenie odpowiednich ram w celu:
  - a) zapewnienia, by kwestie związane z płcią były należycie uwzględniane we wszystkich strategiach, politykach i programach rozwojowych, w szczególności tych dotyczących uczestnictwa w życiu politycznym, zdrowia oraz umiejętności czytania i pisania; oraz
  - b) wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie promowania równouprawnienia płci oraz dążenia do przyjmowania środków korzystnych dla kobiet.

Artykuł 6

Społeczeństwo obywatelskie

1. Strony uznają rolę i potencjalny wkład zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności środowiska akademickiego, w ramach dialogu oraz współpracy odbywających się na podstawie niniejszej Umowy, jak również postanawiają wspierać skuteczny dialog ze społeczeństwem obywatelskim oraz jego skuteczny udział.
2. Strony współpracują ze sobą w celu wspierania roli społeczeństwa obywatelskiego, tak aby umożliwić mu:
  - a) zabieranie głosu w trakcie krajowych procedur politycznych, zgodnie z zasadami demokratycznymi oraz przepisami konstytucyjnymi;
  - b) otrzymywanie informacji o konsultacjach dotyczących strategii rozwoju i współpracy oraz polityk sektorowych, a także udział w takich konsultacjach, szczególnie w obszarach, które go dotyczą, włączając w to wszystkie etapy procesu rozwoju;
  - c) otrzymywanie środków finansowych w zakresie, w jakim pozwalają na to przepisy wewnętrzne każdej ze Stron, zgodnie z zasadami przejrzystości i odpowiedzialności oraz otrzymywanie wsparcia na potrzeby budowania zdolności w obszarach o szczególnym znaczeniu; oraz
  - d) uczestnictwo we wdrażaniu programów współpracy w dziedzinach, które go dotyczą.

B. BUDOWANIE POKOJU

Artykuł 7

Polityka budowania pokoju, zapobiegania konfliktom oraz ich rozwiązywania

1. Strony podkreślają swoje zaangażowanie w działania na rzecz pokoju i pojednania realizowane pod przewodnictwem Afganistanu. Podkreślają one znaczenie integrującego procesu pokojowego prowadzonego w oparciu o konsensus wśród wszystkich Afgańczyków wyrażony w ramach rady pokojowej Peace Jirga w lipcu 2010 r. oraz rady tradycyjnej Loya Jirga w listopadzie 2011 r. Potwierdzają one, że wstępnym warunkiem powodzenia procesu pokojowego jest przejęcie odpowiedzialności za ten proces przez naród afgański i instytucje afgańskie przy zdecydowanym wsparciu ze strony społeczności międzynarodowej.
2. Strony propagują dialog między państwami w regionie i poza nim, aby umożliwić im odegranie znaczącej roli we wspieraniu i ułatwianiu procesu pokojowego.
3. Strony przypominają o istotnej roli kobiet w rozwiązywaniu konfliktów i w budowaniu pokoju. Strony podkreślają znaczenie pełnego udziału i zaangażowania kobiet we wszelkie działania na rzecz zachowania i propagowania pokoju i bezpieczeństwa oraz konieczność zwiększenia ich roli w procesie decyzyjnym w odniesieniu do rozwiązywania konfliktów, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325(2000).
4. Wspólne działania w tym zakresie obejmują dążenie do budowania trwałego pokoju w Afganistanie i wspieranie aktywnej roli społeczeństwa obywatelskiego zgodnie z zasadami Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.

C. WSPIERANIE BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO

Artykuł 8

Współpraca w odniesieniu do statutu rzymskiego

Strony uznają, że skuteczne funkcjonowanie Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) stanowi ważne osiągnięcie na rzecz pokoju i sprawiedliwości na świecie. Strony potwierdzają, że najcięższymi przestępstwami budzącymi zaniepokojenie całej wspólnoty międzynarodowej należy zająć się w pierwszej kolejności, stosując środki dostępne na szczeblu krajowym we współpracy z MTK. Strony postanawiają współpracować w celu propagowania powszechnego przystępowania do statutu rzymskiego przez:

- a) przedsięwzięcie stosownych kroków, by ratyfikować instrumenty dotyczące statutu rzymskiego, takie jak, w szczególności, umowa o przywilejach i immunitetach MTK;
- b) dzielenie się doświadczeniami w zakresie dostosowań prawnych wymaganych w celu ratyfikacji i wdrożenia statutu rzymskiego; oraz
- c) przedsięwzięcie działań mających na celu zachowanie integralności statutu rzymskiego.

Artykuł 9

Zwalczanie proliferacji broni masowego rażenia oraz zagrożenia bronią chemiczną, biologiczną, radiologiczną i jądrową

1. Strony uznają, że proliferacja broni masowego rażenia (BMR) i systemów jej przenoszenia zarówno do państw, jak i podmiotów niepaństwowych, stanowi jedno z największych zagrożeń dla stabilności i bezpieczeństwa na świecie.
2. Strony postanawiają zatem współpracować na forach międzynarodowych w celu zwalczania proliferacji BMR i środków jej przenoszenia poprzez całkowite przestrzeganie i krajowe wdrożenie istniejących zobowiązań na podstawie wielostronnych traktatów i konwencji o rozbrojeniu i nieprolifacji, jak również innych wielostronnych umów i zobowiązań międzynarodowych. Strony postanawiają, że niniejsze postanowienie stanowi zasadniczy element niniejszej Umowy.
3. Strony postanawiają także współpracować w zakresie poprawy wdrażania międzynarodowych aktów o rozbrojeniu i nieprolifacji BMR oraz środków jej przenoszenia obowiązujących Strony, a także podjąć działania w tym celu, między innymi poprzez wymianę informacji, wiedzy fachowej i doświadczeń.

4. Strony zgadzają się współpracować i współuczestniczyć w zwalczaniu proliferacji BMR i środków jej przenoszenia poprzez podjęcie działań zmierzających do, w stosownych przypadkach, podpisania wszystkich innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych, ich ratyfikacji lub przystąpienia do nich, a także do ich pełnego wdrożenia.
5. Strony postanawiają ponadto współpracować w celu stworzenia skutecznego krajowego systemu kontroli wywozu, aby zwalczać proliferację towarów związanych z BMR, kontrolując zarówno wywóz, jak i tranzyt takich towarów, w tym poprzez kontrolę końcowego przeznaczenia technologii podwójnego zastosowania pod kątem BMR, oraz przewidując skuteczne środki odstraszające w przypadku naruszenia kontroli wywozu.
6. Strony uznają, że zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBRJ) mogą mieć wysoce destrukcyjny wpływ na społeczeństwo. Strony uznają również, że zagrożenia te mogą być wynikiem działalności przestępczej (proliferaacji broni, przemytu), wypadków (przemysł, transport, laboratoria) lub zagrożeń naturalnych (pandemie). W związku z tym Strony zobowiązują się współpracować w celu poszerzenia zdolności instytucjonalnych w zakresie ograniczania zagrożeń CBRJ. Może to wymagać projektów dotyczących kwestii prawnych, otoczenia regulacyjnego, egzekwowania prawa, zagadnień naukowych, gotowości i współpracy na poziomie regionalnym.
7. Unia zapewnia w stosownych przypadkach wsparcie dla tych wysiłków, koncentrując się na budowaniu zdolności oraz pomocy technicznej.

Artykuł 10

Broń strzelecka i lekka oraz inna broń konwencjonalna

1. Strony uznają, że nielegalna produkcja broni strzeleckiej i lekkiej, jej transfer i obrót nią, w tym amunicją do tej broni, a także jej nadmierne gromadzenie, nieprawidłowe zarządzanie, niewłaściwe zabezpieczanie zapasów oraz niekontrolowane rozprzestrzenianie nadal stwarzają poważne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego.
2. Strony postanawiają respektować i w pełni wykonywać swoje zobowiązania w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką, w tym amunicją do niej, zgodnie z obowiązującymi umowami międzynarodowymi oraz rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ, a także zobowiązaniami podjętymi przez Strony w ramach innych instrumentów międzynarodowych dotyczących tego obszaru, takich jak program działania ONZ dotyczący zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich jego aspektach.
3. Strony uznają znaczenie krajowych systemów kontroli transferu broni konwencjonalnej, zgodnie z obowiązującymi standardami międzynarodowymi. Strony uznają znaczenie stosowania takich kontroli w odpowiedzialny sposób, co przyczyni się do międzynarodowego i regionalnego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz ograniczenia cierpień ludzkich, jak również do zapobiegania przenikaniu broni konwencjonalnej.
4. Strony zobowiązują się do współpracy i zapewnienia koordynacji, komplementarności i synergii swoich wysiłków, aby uregulować międzynarodowy handel bronią konwencjonalną lub ulepszyć dotyczące go regulacje oraz aby zapobiegać nielegalnemu handlowi bronią, zwalczać go i eliminować. Strony postanawiają ustanowić regularny dialog polityczny, który będzie towarzyszył temu zobowiązaniu i przyczyni się do jego realizacji.

Artykuł 11

Zwalczanie terroryzmu

1. Strony są zdecydowane zwalczać terroryzm we wszystkich jego postaciach, w tym w kontekście regionalnym, w pełnym poszanowaniu praworządności i prawa międzynarodowego, oraz działać wspólnie, aby powstrzymać rozprzestrzenianie się ekstremistycznych ideologii, a w szczególności radykalizacji postaw wśród młodzieży. Strony zobowiązują się do współpracy ze swoimi międzynarodowymi partnerami w sprawie kompleksowej realizacji globalnej strategii ONZ w zakresie zwalczania terroryzmu.
2. Strony postanawiają współpracować w kwestiach istotnych dla zwalczania działalności terrorystycznej i wymieniać się informacjami dotyczącymi wszystkich istotnych kwestii, stosownie do sytuacji i zgodnie z przepisami prawa krajowego i międzynarodowego. Zwalczanie terroryzmu stanowi istotny element tej współpracy. Strony postanawiają propagować wdrażanie odpowiednich instrumentów i konwencji międzynarodowych w tej dziedzinie. W związku z tym budowanie zdolności będzie obejmowało odpowiednie obszary wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA NA RZECZ ROZWOJU

Artykuł 12

Współpraca na rzecz rozwoju

1. Głównymi celami współpracy na rzecz rozwoju są: osiągnięcie milenijnych celów rozwoju (oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju), eliminacja ubóstwa, zrównoważony rozwój i integracja z gospodarką światową, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Strony uznają, że współpraca między nimi ma zasadnicze znaczenie dla sprostania wyzwaniom rozwojowym, przed którymi stoi Afganistan, a budowanie instytucji powinno stanowić jej istotną część.
2. Współpraca ta uwzględnia strategię i programy rozwoju społeczno-gospodarczego Afganistanu, w szczególności jego krajową strategię rozwoju i inne środki uzgodnione podczas międzynarodowych konferencji dotyczących rozwoju Afganistanu, deklarację londyńską z 2010 r., proces kabulski, konkluzje z konferencji w Bonn z grudnia 2011 r., deklarację tokijską w sprawie partnerstwa na rzecz samodzielności Afganistanu oraz tokijskie ramy wzajemnej rozliczalności z lipca 2012 r., przy pełnym uwzględnieniu strategii gospodarczo-rozwojowej afgańskiego rządu „Samodzielność w praktyce: zobowiązania do reform a odnowione partnerstwo”, przedstawionej podczas konferencji w Londynie w 2014 r.
3. Strony wykorzystują współpracę na rzecz rozwoju, aby między innymi umocnić afgańskie instytucje rządowe oraz stworzyć warunki dla zrównoważonego rozwoju i długofalowego wzrostu gospodarczego, zgodnie z krajowymi programami priorytetowymi oraz strategią gospodarczo-rozwojową Afganistanu „Samodzielność w praktyce: zobowiązania do reform a odnowione partnerstwo”. Będą to główne narzędzia realizacji tej strategii oraz zobowiązań podjętych przez Afganistan w Bonn, Tokio i Londynie. Unia, w ramach współpracy z Afganistanem, w pełni uwzględnia tokijskie ramy wzajemnej rozliczalności (lub wszelkie późniejsze wspólnie uzgodnione ramy) i w programowaniu swojej pomocy uwzględnia zobowiązania, w tym zobowiązania finansowe, oraz szczegółowe ustalenia określone w tych ramach.
4. Strony potwierdzają, że będą dążyć do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju, przyjętych przez Afganistan, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju, a także potwierdzają swoje zobowiązanie do respektowania Deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy, Programu działania z Akry i dokumentu końcowego z posiedzenia w Pusanie, w szczególności w odniesieniu do Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.
5. Strony postanawiają propagować wspólne działania zgodnie ze swoimi przepisami, procedurami i zasobami oraz przy pełnym poszanowaniu międzynarodowych zasad i norm. Strony postanawiają, że ich współpraca na rzecz rozwoju będzie spełniała wymogi wspólnego zobowiązania do skuteczności pomocy, realizowanego w sposób uwzględniający odpowiedzialność decyzyjną Afganistanu, dostosowany do priorytetów krajowych Afganistanu i przynoszący wymierne i trwałe rezultaty w zakresie rozwoju narodu afgańskiego i długookresowej stabilności gospodarczej kraju, zgodnie z tym co uzgodniono w trakcie międzynarodowych konferencji dotyczących Afganistanu. Strony postanawiają zmaksymalizować potencjał pomocy rozwojowej dla budowania pokoju, w miarę możliwości w ramach Nowego Ładu na rzecz państw niestabilnych.
6. W związku z powyższym Strony postanawiają regularnie monitorować wpływ swojej współpracy na rzecz rozwoju za pośrednictwem Wspólnego Komitetu ustanowionego na mocy art. 49 oraz oceniać jej wkład w osiągnięcie milenijnych celów rozwoju, przyjętych przez Afganistan, oraz wszelkich późniejszych wskaźników rozwoju.
7. Następujące kwestie będą systematycznie uwzględniane we wszystkich obszarach współpracy na rzecz rozwoju: prawa człowieka, problematyka płci, demokracja, dobre rządy, zrównoważenie środowiskowe, zmiana klimatu, ochrona zdrowia, rozwój instytucjonalny i budowanie zdolności, zwalczanie korupcji, zwalczanie narkotyków i skuteczność pomocy.
8. W odniesieniu do elementów infrastruktury, Strony rozważają wykorzystanie mechanizmów, takich jak łączenie dotacji i pożyczek z międzynarodowych instytucji finansowych, oraz inne instrumenty podziału ryzyka w celu uruchomienia dodatkowych zasobów, a co za tym idzie zwiększenia wpływu unijnej pomocy.
9. Strony postanawiają, że współpraca gospodarcza musi zostać wdrożona tak, aby chronić interesy członków społeczeństwa znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym kobiet i dzieci, z naciskiem na ochronę zdrowia, kształcenie, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich.

10. Strony postanawiają, że wymiana handlowa powinna sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi we wszystkich jego aspektach i że należy poddać ocenie jej skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Strony postanawiają zachęcać swoje przedsiębiorstwa do przyjmowania najwyższych standardów w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, w myśl uzgodnionych na szczelbu międzynarodowym zasad i norm, takich jak te ustanowione w wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz w inicjatywie ONZ Global Compact.
11. Strony starają się propagować skuteczne wdrażanie podstawowych norm pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) oraz zacieśniają współpracę w zakresie zatrudnienia i kwestii społecznych, w tym w zakresie zasad godnej pracy.
12. Strony zamierzają ponadto propagować politykę mającą na celu zagwarantowanie dostępności i dostaw żywności dla ludności oraz paszy dla zwierząt gospodarskich, w sposób zrównoważony oraz przyjazny dla środowiska.
13. Strony zobowiązują się do wymiany opinii i współpracy w ramach wszelkich odpowiednich regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz jej agencje i organizacje, z zamiarem poprawy podziału pracy w ramach współpracy na rzecz rozwoju oraz zwiększenia skuteczności pomocy w terenie.
14. Strony postanawiają również propagować współpracę w dziedzinach wymienionych w niniejszym artykule między ośrodkami analitycznymi, środowiskami akademickimi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami, podmiotami działającymi w sektorze kultury oraz mediami poprzez organizację, w stosownych przypadkach, seminariów, konferencji i innych powiązanych działań.

TYTUŁ IV

WSPÓLPRACA W ZAKRESIE HANDLU I INWESTYCJI

Artykuł 13

Współpraca handlowa

1. Strony podejmują dialog na temat dwustronnego i wielostronnego handlu oraz kwestii związanych z handlem, mając na względzie zacieśnienie dwustronnych stosunków handlowych i rozwój wielostronnego systemu handlowego, między innymi przez poparcie dla członkostwa Afganistanu w WTO.
2. Strony zobowiązują się propagować rozwój i zróżnicowanie swojej wymiany handlowej w jak największym stopniu i w sposób przynoszący wzajemne korzyści. Strony zobowiązują się do stworzenia lepszych i przewidywalnych warunków dostępu do rynku poprzez dążenie do eliminacji barier w handlu, a w szczególności poprzez terminowe likwidowanie barier pozataryfowych i ograniczeń w handlu, które nie są zgodne z regułami WTO, a także poprzez podejmowanie działań poprawiających przejrzystość, z uwzględnieniem prac prowadzonych w tej dziedzinie przez organizacje międzynarodowe, których Strony są członkami.
3. Uznając, że handel jest niezbędny dla rozwoju oraz że preferencyjne uzgodnienia handlowe okazały się korzystne dla krajów rozwijających się, Strony starają się zintensyfikować konsultacje i współpracę w zakresie ich skutecznej realizacji.
4. Strony informują się wzajemnie o rozwoju polityki handlowej i polityki w kwestiach związanych z handlem, takich jak rolnictwo, bezpieczeństwo żywności, ochrona konsumentów i środowisko. Będą one także badać możliwości zacieśnienia swoich stosunków handlowych i inwestycyjnych, w tym – w stosowanych przypadkach – poprzez negocjowanie innych umów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania.
5. Strony wykorzystują w pełni pomoc na rzecz wymiany handlowej oraz inne odpowiednie programy, w tym pomoc techniczną w zakresie budowania zdolności, w celu zacieśnienia dwustronnych stosunków handlowych i inwestycyjnych.
6. Strony uznają znaczenie wspierania regionalnego rozwoju gospodarczego, zgodnie z tytułem VII.
7. Strony konsultują się niezwłocznie, zgodnie z art. 54, w sprawie wszelkich rozbieżności dotyczących stosowania niniejszego tytułu.

*Artykuł 14***Klauzula największego uprzywilejowania**

1. Strony udzielają sobie klauzuli największego uprzywilejowania w dziedzinie wymiany handlowej zgodnie z Układem Ogólnym w sprawie Taryf Celnych i Handlu 1994.
2. Klauzula największego uprzywilejowania, o której mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do preferencji udzielonych przez którąkolwiek ze Stron na podstawie postanowienia zawartego w umowie ustanawiającej unię celną, strefę wolnego handlu lub równoważny obszar preferencyjnego traktowania.

*Artykuł 15***Sprawy sanitarne i fitosanitarne**

1. Strony współpracują w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz spraw sanitarnych i fitosanitarnych w celu ochrony życia i zdrowia ludzi, zwierząt i roślin na terytoriach Stron.
2. Strony prowadzą rozmowy i wymieniają informacje na temat swoich odpowiednich środków zdefiniowanych w Porozumieniu WTO w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych, Międzynarodowej konwencji ochrony roślin, a także określonych przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt i Komisję Kodeksu Żywnościowego.
3. Strony postanawiają podjąć współpracę w zakresie budowania zdolności w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych. Taka współpraca jest dostosowana do potrzeb każdej ze Stron i ma na celu wspieranie każdej Strony w przestrzeganiu wymogów prawnych drugiej Strony.
4. Strony nawiązują w odpowiednim czasie, na wniosek jednej ze Stron, dialog w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych.
5. Strony wyznaczają punkty kontaktowe w celu porozumiewania się w sprawach, których dotyczy niniejszy artykuł.

*Artykuł 16***Bariery techniczne w handlu**

Strony wspierają korzystanie przez Afganistan z międzynarodowych i europejskich norm jako podstawy opracowania przepisów technicznych i procedur oceny zgodności. Strony współpracują ze sobą oraz wymieniają się informacjami na temat norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności w celu zapewnienia, by były one przygotowywane, przyjmowane i stosowane w sposób przejrzysty i skuteczny i aby nie tworzyły niepotrzebnych barier w handlu dwustronnym.

*Artykuł 17***Cła**

1. Strony dążą do zacieśniania współpracy między organami celnymi, aby zapewnić przejrzyste środowisko handlowe, ułatwiać handel, zwiększać bezpieczeństwo łańcucha dostaw, poprawiać bezpieczeństwo konsumentów, hamować przepływ towarów naruszających prawa własności intelektualnej i zwalczać nadużycia finansowe i przemysł.
2. W tym celu Strony w szczególności dzielą się wiedzą fachową oraz badają możliwości uproszczenia procedur, zwiększenia przejrzystości i rozwinięcia współpracy. Strony dążą także do zbieżności poglądów i wspólnych działań w kontekście odpowiednich ram międzynarodowych.
3. Stosownie do potrzeb Strony zawierają protokoły o współpracy celnej i o wzajemnej pomocy administracyjnej w ramach instytucjonalnych określonych w niniejszej Umowie bez uszczerbku dla innych form współpracy.
4. Strony współpracują w celu zmodernizowania afgańskiej administracji celnej, zgodnie z właściwymi konwencjami międzynarodowymi, w celu poprawy jej efektywności organizacyjnej i skuteczności jej instytucji pod względem świadczenia usług, przy zapewnieniu przejrzystego zarządzania środkami publicznymi oraz odpowiedzialności za nie. Budowanie zdolności stanowi istotny element tej współpracy.

*Artykuł 18***Inwestycje**

1. Strony zachęcają do bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez rozwój atrakcyjnych i stabilnych warunków inwestycyjnych. W tym celu Strony mogą, w razie potrzeby, zainicjować spójny dialog mający na celu pogłębienie zrozumienia i poprawę współpracy w kwestiach dotyczących inwestycji, badanie mechanizmów administracyjnych ułatwiających przepływy inwestycji oraz propagowanie stabilnych i przejrzystych przepisów sprzyjających inwestorom.
2. Z myślą o zwiększeniu unijnych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Afganistanie Strony podkreślają rolę, jaką odgrywa pod tym względem zaangażowanie sektora prywatnego, i w tym kontekście uznają potrzebę istnienia publicznych środków i zachęt, takich jak dostęp do kredytów i gwarancji inwestycyjnych.

*Artykuł 19***Usługi**

Strony nawiązują konstruktywny dialog mający w szczególności na celu:

- a) wymianę informacji na temat otoczenia regulacyjnego każdej ze Stron;
- b) ułatwianie dostępu do rynków drugiej Strony;
- c) ułatwianie dostępu do źródeł kapitału i technologii; oraz
- d) ułatwianie handlu usługami między Stronami i na rynkach państw trzecich.

*Artykuł 20***Przepływy kapitału**

Strony dążą do ułatwienia przepływu kapitału, aby ułatwić osiągnięcie celów określonych w niniejszej Umowie.

*Artykuł 21***Zamówienia publiczne**

Strony będą współpracować w celu stworzenia skutecznego i nowoczesnego systemu zamówień publicznych w Afganistanie, w myśl uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym zasad dotyczących przejrzystości i procedur przetargowych oraz wspierania sprawiedliwego i optymalnego stosunku ceny do jakości w przypadku zamówień publicznych.

*Artykuł 22***Przejrzystość**

Strony uznają znaczenie przejrzystości oraz gwarancji praworządności przy stosowaniu przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących handlu. W tym celu Strony stosują art. X Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1994 oraz art. III Układu ogólnego w sprawie handlu usługami.

*Artykuł 23***Prawa własności intelektualnej**

1. Strony zobowiązują się do ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych, zgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych, których są stronami.

2. Strony współpracują w zakresie zwalczania wszelkich form nadużyć praw własności intelektualnej, w tym oznaczeń geograficznych, a także w zakresie walki z podrabianiem i piractwem. Strony postanawiają ułatwiać ten proces poprzez współpracę celną i inne stosowne formy współpracy administracyjnej, w tym poprzez ustanowienie i wzmocnienie organizacji zajmujących się kontrolą i ochroną takich praw oraz zacieśnianie współpracy w zakresie odpowiednich środków ułatwiających ochronę i rejestrację oznaczeń geograficznych drugiej Strony na swoim terytorium, uwzględniając międzynarodowe przepisy, praktyki i zmiany w tej dziedzinie oraz możliwości Stron.

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Artykuł 24

Praworządność, współpraca prawna i policyjna

1. W ramach swojej współpracy w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych Strony zwracają szczególną uwagę na konsolidację zasady praworządności, wzmocnienie instytucji na wszystkich szczeblach działających w dziedzinie egzekwowania prawa oraz organizacji wymiaru sprawiedliwości, łącznie z systemem penitencjarnym.
2. Współpraca Stron obejmuje wymianę informacji dotyczących systemów prawnych i prawodawstwa. Strony zwracają szczególną uwagę na prawa kobiet i innych grup znajdujących się w trudnej sytuacji, a także na ochronę i wykonanie tych praw.
3. Strony postanawiają współpracować w celu propagowania dalszych reform afgańskich sił policyjnych. Afganistan dołoży starań, aby wprowadzić najlepsze rozwiązania w zakresie cywilnych sił policyjnych. Unia będzie w dalszym ciągu wspierać rozwój wymiaru sprawiedliwości i policji afgańskiej, między innymi przez finansowanie sił policyjnych w ramach wieloletniego programu orientacyjnego na lata 2014–2020, zgodnie z przygotowanymi przez Komitet Pomocy Rozwojowej OECD definicjami kwalifikujących się rodzajów działalności.
4. Strony postanawiają współpracować w celu modernizacji afgańskiego sektora bezpieczeństwa i w tym celu zamierzają:
  - a) wzmocnić sądownictwo i wymiar sprawiedliwości, łącznie z systemem penitencjarnym, a w szczególności skoncentrować się na utrwaleniu niezależności sądownictwa;
  - b) zwiększyć skuteczność cywilnych sił policyjnych w Afganistanie;
  - c) poprawić ramy prawne i instytucjonalne w tej dziedzinie; oraz
  - d) budować zdolności w zakresie kształtowania i realizacji polityki w ramach afgańskiego wymiaru sprawiedliwości i sektora bezpieczeństwa.

Artykuł 25

Współpraca w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej i korupcji

Strony postanawiają współpracować przy zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, gospodarczej i finansowej oraz korupcji. Współpraca ta ma w szczególności na celu wdrażanie i propagowanie odpowiednich międzynarodowych norm i aktów, takich jak Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i protokoły do niej oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji. Strony zwracają szczególną uwagę na powiązania między przestępczością zorganizowaną a handlem środkami odurzającymi, prekursorami, materiałami niebezpiecznymi i bronią, handlem ludźmi i przemysłem migrantów. Prowadzą one wymianę informacji na temat wszystkich kwestii dotyczących zwalczania działalności przestępczej.

Artykuł 26

Zwalczanie niedozwolonych środków odurzających

1. Strony współpracują w celu zapewnienia zrównoważonego, kompleksowego i zintegrowanego podejścia do kwestii związanych ze środkami odurzającymi.

2. Polityki i działania związane ze środkami odurzającymi mają na celu wzmocnienie struktur zwalczających niedozwolone środki odurzające, ograniczających ich podaż, handel nimi i popyt na takie środki, oraz ułatwiających radzenie sobie ze skutkami zdrowotnymi i społecznymi ich nadużywania. Strony współpracują ze sobą, aby zapobiegać nielegalnej produkcji środków odurzających i nielegalnemu wykorzystywaniu prekursorów chemicznych.
3. Zgodnie z tym wspólnym podejściem Strony zapewniają, by walka z nielegalnymi środkami odurzającymi była włączana do wszystkich właściwych obszarów współpracy, takich jak egzekwowanie prawa i propagowanie legalnych źródeł utrzymania, zmniejszanie popytu na środki odurzające oraz zmniejszanie ryzyka i zaistniałych szkód.
4. Współpraca między Stronami obejmuje pomoc techniczną i administracyjną dla Afganistanu w obszarach, o których mowa w ust. 3, obejmujących:
  - a) opracowanie przepisów i polityki;
  - b) tworzenie instytucji krajowych i ośrodków informacyjnych;
  - c) wsparcie dla działań społeczeństwa obywatelskiego w odniesieniu do środków odurzających oraz starań mających na celu zmniejszenie popytu na środki odurzające oraz ograniczenie szkód wynikających z ich nadużywania, w tym leczenia i rehabilitacji;
  - d) szkolenie personelu;
  - e) badania naukowe dotyczące środków odurzających; oraz
  - f) zapobieganie handlowi i wykorzystywaniu prekursorów narkotykowych do nielegalnej produkcji nielegalnych środków odurzających oraz substancji psychotropowych.

Strony mogą zgodzić się na włączenie innych obszarów.

5. W ramach obowiązującego prawa Strony współpracują w celu rozbijania międzynarodowych siatek przestępczych uczestniczących w produkcji i handlu nielegalnymi środkami odurzającymi, między innymi poprzez wymianę informacji i danych wywiadowczych, szkolenia i wymianę najlepszych praktyk, w tym poprzez specjalne techniki dochodzeniowe. Szczególne wysiłki skierowane są na zwalczanie przenikania przestępczości do sfery legalnej gospodarki.
6. Współpraca na poziomie regionalnym w celu zwalczania handlu narkotykami powinna uzupełniać to podejście, między innymi poprzez kontakty dyplomatyczne i fora regionalne, w których uczestniczą Strony, takie jak te, o których mowa w art. 48.
7. Strony wspólnie uzgadniają środki współpracy służące osiągnięciu tych celów. Działania opierają się na wspólnie uzgodnionych zasadach zgodnych z odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi, deklaracjami politycznymi oraz deklaracją w sprawie wytycznych dotyczących zmniejszenia popytu na środki odurzające przyjętymi przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na 20. sesji specjalnej poświęconej światowemu problemowi narkotykowemu w czerwcu 1998 r., deklaracjami politycznymi i planem działania w zakresie międzynarodowej współpracy na rzecz zintegrowanej i zrównoważonej strategii zwalczania światowego problemu narkotykowego przyjętymi na obradach wysokiego szczebla 52. sesji Komisji ONZ ds. Środków Odurzających w marcu 2009 r. oraz deklaracjami trzeciej konferencji ministerialnej partnerów paktu paryskiego dotyczącej walki z nielegalnym handlem opiatami pochodzącymi z Afganistanu.

Artykuł 27

Współpraca mająca na celu zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

1. Strony postanawiają współpracować, aby zapobiegać wykorzystywaniu swoich systemów finansowych i określonych przedsiębiorstw i zawodów pozostających poza sektorem finansowym do celów prania dochodów pochodzących z działalności przestępczej oraz finansowania terroryzmu.
2. Strony postanawiają propagować pomoc techniczną i administracyjną służącą tworzeniu i wdrażaniu przepisów oraz efektywnemu funkcjonowaniu mechanizmów zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Współpraca pozwala w szczególności na wymianę istotnych informacji w ramach prawodawstwa każdej ze Stron oraz przyjmowanie właściwych, uznanych na szczeblu międzynarodowym norm celem zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, odpowiadających normom przyjętym przez Unię oraz podmioty międzynarodowe działające w tym obszarze, takie jak Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (FATF).

*Artykuł 28***Współpraca w zakresie migracji**

1. Strony postanawiają współpracować w celu zapobiegania nielegalnym przepływom migracyjnym z ich terytorium na terytorium drugiej Strony.
2. Strony potwierdzają znaczenie wspólnego zarządzania przepływami migracyjnymi między Afganistanem a Unią oraz zobowiązują się do prowadzenia kompleksowego dialogu i współpracy w sprawach dotyczących migracji zgodnie z przyjętym przez Unię globalnym podejściem do kwestii migracji i mobilności oraz odpowiednimi konwencjami międzynarodowymi. Taki dialog i współpraca obejmują kwestie dotyczące azylu, związków między migracją a rozwojem, legalnej i nielegalnej imigracji, powrotów, readmisji, wiz, zarządzania granicami, bezpieczeństwa dokumentów, walki z handlem ludźmi i przemytem migrantów.
3. Współpraca w dziedzinach wspomnianych w niniejszym artykule może także obejmować środki budowania zdolności.
4. Strony postanawiają zawrzeć, na wniosek Strony, umowę regulującą szczegółowe zobowiązania w zakresie readmisji, w tym postanowienia dotyczące obywateli innych państw i bezpaństwowców.

*Artykuł 29***Ochrona konsularna**

Afganistan zgadza się, aby organy konsularne i dyplomatyczne każdego reprezentowanego państwa członkowskiego Unii Europejskiej zapewniały ochronę każdemu obywatelowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej nieposiadającego stałego przedstawicielstwa w Afganistanie, które mogłoby faktycznie udzielić ochrony konsularnej w danym przypadku, na takich samych warunkach jak w przypadku obywateli tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

*Artykuł 30***Ochrona danych osobowych**

1. Strony postanawiają współpracować w celu podniesienia stopnia ochrony danych osobowych do poziomu najwyższych norm międzynarodowych, takich jak normy zawarte między innymi w wytycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących regulacji w sprawie skomputeryzowanych archiwów danych osobowych (rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych nr 45/95 z dnia 14 grudnia 1990 r.).
2. Współpraca w zakresie ochrony danych osobowych może obejmować między innymi pomoc techniczną w formie wymiany informacji i wiedzy fachowej.

TYTUŁ VI

WSPÓŁPRACA SEKTOROWA*Artykuł 31***Modernizacja administracji publicznej**

Strony postanawiają współpracować w celu stworzenia profesjonalnej, niezależnej i skutecznej służby cywilnej w Afganistanie na szczeblu krajowym i regionalnym. Współpraca w tej dziedzinie koncentruje się na szkoleniu i budowaniu zdolności w celu:

- a) poprawy wydajności organizacyjnej;
- b) zwiększenia skuteczności instytucji w zakresie świadczenia usług;
- c) zapewnienia przejrzystego zarządzania środkami publicznymi oraz odpowiedzialności za nie;
- d) ulepszenia ram prawnych i instytucjonalnych; oraz
- e) poprawy kształtowania i realizacji polityki.

*Artykuł 32***Zarządzanie finansami publicznymi**

Zgodnie z art. 31 Strony zacieśniają współpracę w zakresie zarządzania finansami publicznymi w Afganistanie. Współpraca ta koncentruje się na:

- a) zarządzaniu budżetem na poziomie krajowym i regionalnym;
- b) przejrzystości przepływów finansowych między organami budżetowymi oraz między tymi organami a beneficjentami i odbiorcami;
- c) nadzorze, w tym ze strony parlamentu oraz niezależnych organów audytowych; oraz
- d) mechanizmach skutecznego i szybkiego eliminowania wszelkich nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy publicznych.

Unia zapewnia stosowne wsparcie w tych dziedzinach, koncentrując się na rozwoju zdolności i pomocy technicznej.

*Artykuł 33***Dobre rządy w dziedzinie opodatkowania**

W celu umacniania i rozwijania działalności gospodarczej z jednoczesnym uwzględnieniem potrzeby opracowania odpowiednich ram regulacyjnych Strony uznają i zobowiązują się wdrażać zasady dobrych rządów w dziedzinie podatków. Strony dążą do współpracy w tym zakresie, w szczególności aby ułatwić pobór podatków w Afganistanie oraz aby wesprzeć Afganistan w opracowaniu środków na rzecz skutecznego wdrożenia tych zasad.

*Artykuł 34***Usługi finansowe**

1. Strony postanawiają zacieśniać współpracę w celu usprawnienia systemów rachunkowych, nadzorczych i regulacyjnych w bankowości, ubezpieczeniach oraz innych obszarach sektora finansowego.
2. Strony współpracują w celu rozwinięcia ram prawnych i regulacyjnych, infrastruktury i zasobów ludzkich w Afganistanie, a także wprowadzenia ładu korporacyjnego i międzynarodowych standardów rachunkowości na afgańskim rynku kapitałowym.

*Artykuł 35***Statystyka**

1. Strony postanawiają budować i w dalszym ciągu rozwijać możliwości statystyczne poprzez wspieranie harmonizacji metodologii statystycznych oraz wykorzystanie najlepszych praktyk na podstawie doświadczenia Unii, wraz z gromadzeniem i upowszechnianiem informacji statystycznych. Pozwoli to Stronom na wykorzystanie, na wzajemnie zadowalających warunkach, danych statystycznych dotyczących wszelkich obszarów objętych niniejszą Umową, nadających się do gromadzenia, przetwarzania, analizy i rozpowszechniania danych statystycznych.
2. Współpraca w dziedzinie statystyki powinna polegać przede wszystkim na dzieleniu się wiedzą, propagowaniu dobrych praktyk oraz przestrzeganiu podstawowych zasad ONZ dotyczących statystyk urzędowych i Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych, aby podnieść jakość statystyk.

*Artykuł 36***Zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi**

1. Strony postanawiają zacieśnić współpracę w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. Należy położyć nacisk na działania zapobiegawcze i proaktywne podejście do postępowania w sytuacji zagrożenia oraz zmniejszać narażenie na klęski żywiołowe i ryzyko z nimi związane.

2. Współpraca w tym obszarze może koncentrować się na:
  - a) zmniejszaniu ryzyka klęsk żywiołowych, a w szczególności budowaniu odporności na nie, zapobieganiu im i łagodzeniu ich skutków;
  - b) zarządzaniu wiedzą, innowacjach, badaniach naukowych i kształceniu w celu stworzenia kultury bezpieczeństwa i odporności na wszystkich szczeblach;
  - c) ocenie ryzyka klęsk żywiołowych, ich monitorowaniu i reagowaniu na nie; oraz
  - d) wspieraniu rozwoju zdolności zarządzania ryzykiem.

Artykuł 37

Zasoby naturalne

1. Strony postanawiają poprawić współpracę i budowanie zdolności w zakresie wykorzystywania, rozwoju, przetwarzania i wprowadzania do obrotu zasobów naturalnych.
2. Współpraca ta uwzględni zrównoważony rozwój zasobów naturalnych poprzez wzmocnienie otoczenia regulacyjnego, ochronę środowiska i przepisy bezpieczeństwa. W celu propagowania ściślejszej współpracy i wzajemnego zrozumienia każda ze Stron może wystąpić z wnioskiem o doraźne spotkanie w sprawach związanych z zasobami naturalnymi.
3. Zgodnie z tytułem IV Strony współpracują w celu stworzenia przejrzystych warunków sprzyjających bezpośrednim inwestycjom zagranicznym, w szczególności w sektorze górniczym.
4. Uwzględniając swoje strategie i cele gospodarcze i z myślą o rozwijaniu handlu, Strony postanawiają propagować współpracę w zakresie usuwania barier dla handlu zasobami naturalnymi.
5. Zgodnie z art. 49, na wniosek Strony, każda sprawa dotycząca handlu zasobami naturalnymi może zostać poruszona i omówiona na posiedzeniach Wspólnego Komitetu.

Artykuł 38

Kształcenie, badania naukowe, młodzież i szkolenie zawodowe

1. Strony postanawiają wspierać współpracę w zakresie kształcenia, badań naukowych, młodzieży i szkolenia zawodowego. Strony postanawiają szerzyć wiedzę o możliwościach kształcenia w Unii i Afganistanie.
2. Strony ponadto wspierają działania mające na celu:
  - a) tworzenie powiązań między odpowiednimi instytucjami szkolnictwa wyższego, agencjami specjalistycznymi oraz organizacjami młodzieżowymi;
  - b) propagowanie wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz mobilności studentów, młodzieży i osób pracujących z młodzieżą, naukowców, pracowników akademickich i innych specjalistów; oraz
  - c) wspieranie budowania zdolności i rozwoju jakości w nauczaniu i uczeniu się przy wykorzystaniu innych przydatnych doświadczeń nabytych przez Strony w tej dziedzinie.
3. Strony postanawiają wspierać realizację programów dotyczących szkolnictwa wyższego oraz młodzieży, takich jak unijny program Erasmus+, oraz programów dotyczących mobilności i szkolenia naukowców, takich jak działania „Maria Skłodowska-Curie”, oraz zachęcać jednostki oświatowe do współpracy przy wspólnych programach w celu propagowania współpracy akademickiej i mobilności oraz ułatwiania współpracy między organizacjami młodzieżowymi, w tym przez zwiększanie mobilności młodzieży i osób pracujących z młodzieżą w kontekście pozaformalnego kształcenia i uczenia się.
4. Należy zachęcać do współpracy badawczej, w tym w ramach programu „Horyzont 2020” – unijnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020).

*Artykuł 39***Energia**

1. Strony dążą do zacieśnienia współpracy w sektorze energii, dążąc do poprawy wytwarzania energii, jej dostaw i wykorzystania w Afganistanie, między innymi poprzez:
  - a) propagowanie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej;
  - b) zacieśnianie współpracy technologicznej; oraz
  - c) szkolenie zawodowe.
2. Strony uznają, że przejrzyste, niedyskryminacyjne, niepowodujące zakłóceń i oparte na poszanowaniu przepisów ramy są najlepszym sposobem na stworzenie warunków sprzyjających bezpośrednim inwestycjom zagranicznym w sektorze energetycznym.

*Artykuł 40***Transport**

Strony postanawiają współpracować czynnie w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania dotyczących wszystkich rodzajów transportu, w szczególności transportu lotniczego, oraz połączeń intermodalnych, między innymi w celu:

- a) ułatwienia przepływu towarów i pasażerów;
- b) zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony środowiska;
- c) szkolenia personelu; oraz
- d) zwiększenia możliwości inwestycyjnych w celu promowania rozwoju gospodarczego poprzez poprawę połączeń transportowych w całym regionie.

*Artykuł 41***Zatrudnienie i rozwój społeczny**

1. W ramach art. 12 Strony postanawiają współpracować w dziedzinie zatrudnienia i rozwoju społecznego, w tym rynku pracy i zatrudnienia młodzieży, bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy, równouprawnienia płci oraz godnej pracy.
2. Formy współpracy mogą obejmować między innymi konkretne programy i projekty, zgodnie z wzajemnymi uzgodnieniami, jak również dialog, współpracę i inicjatywy podejmowane w kwestiach stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania na poziomie dwustronnym lub wielostronnym, na przykład w ramach MOP.

*Artykuł 42***Rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich, zwierzęta gospodarskie i nawadnianie**

Strony postanawiają współpracować w celu rozwijania afgańskich zdolności w dziedzinie rolnictwa, hodowli zwierząt oraz obszarów wiejskich. Współpraca ta obejmuje:

- a) politykę rolną i zwiększenie produktywności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego;
- b) zgodnie z tytułem IV – możliwości wprowadzania ułatwień dla przemysłu rolnego i handlu produktami rolnymi, w tym handlu roślinami, zwierzętami, zwierzętami gospodarskimi oraz ich produktami, w celu dalszego rozwoju przemysłu, głównie w sektorze obszarów wiejskich;
- c) dobrostan zwierząt i zwierząt gospodarskich;
- d) rozwój obszarów wiejskich;

- e) wymianę doświadczeń oraz sieci współpracy między działaczami miejscowymi lub podmiotami gospodarczymi, w szczególności w takich obszarach jak badania naukowe i transfer technologii;
- f) rozwój polityki w zakresie zdrowia i jakości roślin, zwierząt i zwierząt gospodarskich;
- g) propozycje współpracy oraz inicjatywy przedstawiane międzynarodowym organizacjom rolniczym;
- h) rozwój zrównoważonego i przyjaznego dla środowiska rolnictwa, w tym produkcji roślinnej, biopaliw oraz transferu biotechnologii;
- i) ochronę odmian roślin, technologię produkcji nasion i biotechnologię rolniczą;
- j) stworzenie baz danych oraz sieci informacji dotyczących rolnictwa i zwierząt gospodarskich; oraz
- k) szkolenia dotyczące rolnictwa i sektora weterynaryjnego.

Artykuł 43

Środowisko i zmiana klimatu

1. Strony współpracują w celu wspierania Afganistanu we wprowadzaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska i propagowaniu ochrony zasobów naturalnych i różnorodności biologicznej, w tym lasów, oraz zarządzania nimi, w interesie zrównoważonego rozwoju oraz dostosowania do zmiany klimatu i jej łagodzenia.
2. Strony zamierzają propagować ratyfikację, wprowadzanie w życie i przestrzeganie umów wielostronnych w sprawie środowiska naturalnego i zmiany klimatu.
3. Strony zamierzają zacieśnić współpracę w zakresie dostosowania do zmiany klimatu i jej łagodzenia, ze szczególnym naciskiem na zasoby wodne.

Artykuł 44

Zdrowie publiczne

Strony postanawiają, że ich współpraca będzie dotyczyć reformy sektora opieki zdrowotnej, a także profilaktyki i zwalczania poważnych chorób, między innymi poprzez promowanie wdrażania umów międzynarodowych w sprawie ochrony zdrowia. Obejmuje ona również starania o rozszerzenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej w Afganistanie, poprawę jakości usług zdrowotnych dla grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji, w szczególności kobiet i dzieci, zwiększenie dostępu do czystej wody i infrastruktury sanitarnej oraz szerzenie zasad higieny.

Artykuł 45

Kultura

1. Strony postanawiają wspierać współpracę w zakresie kultury w celu zwiększenia wzajemnego zrozumienia i poszerzenia wiedzy o swoich kulturach. W tym celu Strony wspierają i propagują odpowiednie działania społeczeństwa obywatelskiego. Strony szanują różnorodność kulturową.
2. Strony dążą do podejmowania odpowiednich działań, aby propagować wymianę kulturalną oraz realizować wspólne inicjatywy w różnych sferach kultury, w tym współpracę w zakresie ochrony dziedzictwa.
3. Strony postanawiają konsultować się wzajemnie i współpracować w ramach odpowiednich forów międzynarodowych, np. Unesco, tak aby osiągać wspólne cele, takie jak propagowanie różnorodności kulturowej i ochrona dziedzictwa kulturowego. W odniesieniu do różnorodności kulturowej Strony postanawiają również wspierać wdrażanie Konwencji Unesco z 2005 r. w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

*Artykuł 46***Społeczeństwo informacyjne**

Uznając, że technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) są ważnym elementem współczesnego życia oraz posiadają ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i społecznego, Strony podejmują wymianę poglądów na temat swojej polityki w tej dziedzinie w celu wspierania rozwoju gospodarczego, między innymi przez łączenie kształcenia i badań naukowych. Strony, w stosownych przypadkach, rozważają najlepsze sposoby współpracy w tej dziedzinie, w szczególności w zakresie handlu produktami ICT, regulacji komunikacji elektronicznej oraz innych zagadnień związanych ze społeczeństwem informacyjnym.

*Artykuł 47***Polityka audiowizualna i medialna**

Strony będą propagować, wspierać i ułatwiać wymianę, współpracę i dialog między odpowiednimi instytucjami i podmiotami w dziedzinach dotyczących polityki audiowizualnej i medialnej. Strony postanawiają ustanowić regularny dialog w tych dziedzinach.

TYTUŁ VII

WSPÓŁPRACA REGIONALNA*Artykuł 48***Współpraca regionalna**

1. Strony uznają, że regionalne inicjatywy współpracy są niezbędne do przywrócenia statusu Afganistanu jako pomostu łączącego Azję Środkową, Azję Południową i Bliski Wschód, a także do stymulowania wzrostu gospodarczego i stabilności politycznej w regionie. W związku z tym Strony postanawiają współpracować w zakresie propagowania współpracy regionalnej za pomocą środków, które będą wspieraniem dla wysiłków afgańskiego rządu, w szczególności Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w zakresie budowania zdolności. Większe zdolności umożliwią rządowi afgańskiemu odgrywanie ważniejszej roli w różnych organizacjach, procesach i forach regionalnych. Współpraca ta może obejmować środki służące budowaniu zdolności i zaufania, takie jak programy szkoleniowe, warsztaty i seminaria, wymiany ekspertów, badania i inne działania uzgodnione przez Strony.
2. Strony pochwalają i potwierdzają swoje poparcie dla procesu stambulskiego jako ważnej inicjatywy na rzecz współpracy politycznej między Afganistanem a jego sąsiadami, w tym poprzez środki budowania zaufania, uzgodnione podczas konferencji ministerialnej „Serce Azji”, która odbyła się w Kabulu w dniu 14 czerwca 2012 r. Unia wspiera wysiłki Afganistanu zmierzające do zapewnienia skutecznego wdrażania środków budujących zaufanie oraz wypełnienia innych zobowiązań regionalnych.
3. Strony postanawiają również propagować współpracę regionalną za pośrednictwem swoich kontaktów dyplomatycznych oraz na forach regionalnych, w których uczestniczą.

TYTUŁ VIII

RAMY INSTYTUCJONALNE*Artykuł 49***Wspólny Komitet**

1. Niniejszym ustanawia się Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli Stron na najwyższym możliwym szczeblu, który ma następujące zadania:
  - a) zapewnienie należytego funkcjonowania i wykonania niniejszej Umowy;
  - b) określenie priorytetów w związku z celami niniejszej Umowy;
  - c) monitorowanie rozwoju wszechstronnych stosunków między Stronami oraz formułowanie zaleceń w celu realizacji celów niniejszej Umowy;

- d) w stosownych przypadkach występowanie o udzielenie informacji do komitetów lub innych podmiotów ustanowionych na mocy innych umów między Stronami oraz analizowanie wszelkich sprawozdań przekazanych przez te podmioty;
  - e) wymiana opinii i przedkładanie sugestii na temat wszelkich spraw stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania, w tym na temat przyszłych działań i środków dostępnych na ich realizację;
  - f) uzgadnianie różnic zdań wynikających ze stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy; oraz
  - g) analizowanie wszelkich informacji przedstawionych przez Strony w odniesieniu do wypełniania zobowiązań oraz prowadzenie konsultacji w celu uzgodnienia rozwiązań w przypadku ewentualnych rozbieżności zgodnie z art. 54.
2. Wspólny Komitet zbiera się zasadniczo na przemian w Kabulu i w Brukseli, w terminach ustalonych w drodze wzajemnego porozumienia. W drodze porozumienia pomiędzy Stronami można również zwoływać posiedzenia nadzwyczajne Wspólnego Komitetu. Wspólnemu Komitetowi przewodniczy naprzemiennie każda ze Stron. Porządek obrad Wspólnego Komitetu ustala się w drodze porozumienia między Stronami.
3. Wspólny Komitet może podjąć decyzję o utworzeniu specjalnych komitetów lub grup roboczych, wspierających go w wypełnianiu jego zadań. Wspólny Komitet określa skład i obowiązki takich komitetów lub grup oraz ich sposób działania.
4. Wspólny Komitet zapewnia sprawne funkcjonowanie wszelkich umów bądź protokołów sektorowych, które Strony zawarły w ramach niniejszej Umowy.
5. Wspólny Komitet przyjmuje swój własny regulamin.

TYTUŁ IX

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 50

Zasoby potrzebne do współpracy

W zakresie, w jakim pozwalają na to odpowiednie przepisy, procedury i zasoby, Unia udziela Afganistanowi pomocy technicznej i finansowej w celu wdrożenia współpracy określonej w niniejszej Umowie, a Afganistan udostępni niezbędne zasoby, w tym środki finansowe, by zapewnić, że uzgodnione cele zostaną osiągnięte.

Artykuł 51

Współpraca w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

1. Strony zapewniają pomoc finansową zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami i współpracują w ramach ochrony swoich interesów finansowych. Podejmują one skuteczne działania, aby zapobiegać nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym nielegalnym działaniom naruszającym ich interesy finansowe oraz aby zwalczać te zjawiska.
2. Wszelkie późniejsze umowy lub instrumenty finansowe, które zostaną zawarte przez Strony w trakcie wykonywania niniejszej Umowy, zawierają szczegółowe klauzule finansowe dotyczące współpracy obejmujące kontrole i inspekcje na miejscu, kontrole oraz środki zwalczania nadużyć finansowych, w tym między innymi czynności prowadzone przez Europejski Trybunał Obrachunkowy i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych.
3. W celu prawidłowego wykonania niniejszego artykułu właściwe organy Stron wymieniają się informacjami, a na wniosek jednej ze Stron przeprowadzają konsultacje zgodnie z właściwym prawodawstwem.
4. Organy afgańskie regularnie sprawdzają, czy operacje finansowane ze środków unijnych są należycie realizowane. Podejmują one stosowne działania zapobiegające nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym rodzajom nielegalnej działalności prowadzonym ze szkodą dla takich środków. Organy afgańskie powiadamiają Komisję Europejską o wszelkich takich środkach.
5. Organy afgańskie przekazują Komisji Europejskiej bezzwłocznie wszelkie pozyskane informacje o podejrzanych lub stwierdzonych przypadkach nadużyć finansowych, korupcji lub wszelkich innych nielegalnych działaniach w związku z wykorzystaniem środków finansowych Unii. W przypadku podejrzenia nadużycia finansowego lub korupcji informowany jest również Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych. Organy afgańskie powiadamiają również Komisję Europejską o wszelkich działaniach podjętych w związku z faktami, o których zawiadomiły ją na podstawie niniejszego ustępu.

6. Organy afgańskie zapewniają dochodzenie i ściganie w przypadku podejrzewanych i stwierdzonych nadużyć finansowych, korupcji i innych rodzajów nielegalnej działalności na szkodę środków finansowych Unii. W stosownych przypadkach Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych może wspierać właściwe organy afgańskie w wykonywaniu tych zadań.
7. Zgodnie z prawodawstwem unijnym i wyłącznie w celu ochrony interesów finansowych Unii, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych jest upoważniony do przeprowadzenia w Afganistanie, na wniosek, kontroli i inspekcji na miejscu. Są one przygotowywane i przeprowadzane w ścisłej współpracy z właściwymi organami afgańskimi. Organy afgańskie zapewniają Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych wszelką pomoc, jakiej on potrzebuje, aby móc wykonywać swoje obowiązki.
8. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych oraz właściwe organy afgańskie mogą postanowić o dalszej współpracy w obszarze zwalczania nadużyć finansowych, łącznie z dokonywaniem uzgodnień operacyjnych.

Artykuł 52

Przyszły kształt Umowy

Każda ze Stron może przedstawiać propozycje dotyczące rozszerzenia zakresu współpracy na podstawie niniejszej Umowy z uwzględnieniem doświadczeń zgromadzonych podczas jej wykonywania.

Artykuł 53

Inne umowy

1. Bez uszczerbku dla odpowiednich postanowień Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ani niniejsza Umowa, ani działania podejmowane na jej podstawie nie mają wpływu na uprawnienia państw członkowskich Unii Europejskiej do nawiązywania współpracy dwustronnej lub do zawierania, w stosownych przypadkach, umów dwustronnych i umów o współpracy z Afganistanem. Niniejsza Umowa nie wpływa na stosowanie lub wykonywanie zobowiązań podjętych przez każdą ze Stron w ramach stosunków z osobami trzecimi.
2. Strony mogą uzupełniać niniejszą Umowę, zawierając umowy szczegółowe w odniesieniu do każdego obszaru współpracy objętego jej zakresem. Takie umowy szczegółowe są integralną częścią ogólnych stosunków dwustronnych regulowanych niniejszą Umową oraz stanowią część wspólnych ram instytucjonalnych.

Artykuł 54

Wypełnianie zobowiązań

1. W przypadku rozbieżności dotyczących stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy każda ze Stron może zwrócić się do Wspólnego Komitetu.
2. Jeżeli jedna ze Stron uważa, że druga Strona nie wypełniła któregośkolwiek ze swoich zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy, może ona podjąć właściwe działania w odniesieniu do niniejszej Umowy lub każdej umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 2.
3. Zanim Strona to jednak uczyni, z wyjątkiem szczególnie nagłych przypadków, dostarcza Wspólnemu Komitetowi wszelkie informacje w tym zakresie konieczne do dokładnego zbadania sytuacji w celu znalezienia rozwiązania zadowalającego obie Strony.
4. Przy wyborze odpowiednich środków pierwszeństwo należy przyznać tym, które w najmniejszym stopniu zakłócają funkcjonowanie niniejszej Umowy lub jakiegokolwiek umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 2. O środkach tych powiadamia się niezwłocznie drugą Stronę i jeżeli druga Strona przedstawi taki wniosek, stają się one przedmiotem konsultacji w ramach Wspólnego Komitetu.

5. Strony postanawiają, że do celów prawidłowej interpretacji i właściwego stosowania w praktyce niniejszej Umowy „szczególnie nagłe przypadki”, o których mowa w ust. 3, oznaczają przypadki istotnego naruszenia niniejszej Umowy przez jedną ze Stron. Istotne naruszenie niniejszej Umowy polega na:

- a) zerwaniu niniejszej Umowy niezgodnie z zasadami ogólnymi prawa międzynarodowego lub
- b) naruszeniu któregokolwiek z zasadniczych elementów niniejszej Umowy, o których mowa w art. 2 ust. 3 i art. 9 ust. 2.

Artykuł 55

Ułatwienia

Aby ułatwić współpracę w ramach niniejszej Umowy, Strony postanawiają zapewnić urzędnikom i ekspertom zaangażowanym w realizację współpracy ułatwienia konieczne do wykonania ich zadań, zgodnie z odpowiednimi przepisami wewnętrznymi i regulacjami Stron.

Artykuł 56

Względy bezpieczeństwa i ujawnianie informacji

1. Postanowienia niniejszej Umowy nie naruszają przepisów ustawowych i wykonawczych Stron dotyczących publicznego dostępu do dokumentów urzędowych.
2. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane w sposób wymagający od którejkolwiek ze Stron przekazania informacji, których ujawnienie uznaje ona za sprzeczne ze swoimi podstawowymi względami bezpieczeństwa.
3. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do ochrony wszelkich informacji niejawnych otrzymanych w trakcie współpracy.

Artykuł 57

Definicja Stron

Do celów niniejszej Umowy określenie „Strony” oznacza z jednej strony Unię lub jej państwa członkowskie lub Unię i jej państwa członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami, a z drugiej strony Afganistan.

Artykuł 58

Terytorialny zakres stosowania

Niniejszą Umowę stosuje się do terytorium, na którym stosuje się Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej na warunkach określonych w tych Traktatach oraz do terytorium Afganistanu.

Artykuł 59

Wejście w życie, tymczasowe stosowanie, okres obowiązywania i rozwiązanie Umowy

1. Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Strony powiadomią się wzajemnie o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur prawnych.
2. Niezależnie od ust. 1 Unia i Afganistan postanawiają tymczasowo stosować niniejszą Umowę w części, określonej przez Unię, zgodnie z ust. 3, oraz zgodnie z ich własnymi procedurami wewnętrznymi i mającym zastosowanie prawodawstwem.

3. Tymczasowe stosowanie staje się skuteczne od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dacie otrzymania:
  - a) powiadomienia Unii o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur, wskazującego części Umowy, które stosuje się tymczasowo; oraz
  - b) instrumentów ratyfikacyjnych złożonych przez Afganistan zgodnie z jego procedurami i mającym zastosowanie prawodawstwem.
4. Niniejsza Umowa obowiązuje przez okres wstępny wynoszący dziesięć lat. Umowa jest automatycznie przedłużana o kolejne okresy pięcioletnie, chyba że sześć miesięcy przed wygaśnięciem Strona powiadomi na piśmie o zamiarze jej nieprzedłużenia.
5. Wszelkie zmiany niniejszej Umowy dokonywane są za porozumieniem Stron i wchodzą w życie dopiero po wzajemnym powiadomieniu się o zakończeniu niezbędnych w tym celu procedur prawnych.
6. Każda ze Stron może wypowiedzieć niniejszą Umowę za pisemnym powiadomieniem drugiej Strony. Wypowiedzenie staje się skuteczne sześć miesięcy po otrzymaniu takiego powiadomienia przez drugą Stronę.
7. Powiadomienia dokonywane zgodnie z niniejszym artykułem należy kierować odpowiednio do Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej lub do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Afganistanu.

Artykuł 60

Teksty autentyczne

Niniejsza Umowa zostaje sporządzona w dwóch egzemplarzach w językach: angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim, paszto i dari, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

Съставено в Мюнхен на осемнадесети февруари две хиляди и седемнадесета година.

Hecho en Múnich el dieciocho de febrero de dos mil diecisiete.

V Mnichově dne osmnáctého února dva tisíce sedmáct.

Udfærdiget i München, den attende februar to tusind og sytten.

Geschehen zu München am achtzehnten Februar zweitausendsiebzehn.

Kahe tuhante seitsmeteistkümnenda aasta veebruarikuu kaheksateistkümnendal päeval Münchenis.

Έγινε στο Μόναχο, στις δεκαοκτώ Φεβρουαρίου δύο χιλιάδες δεκαεπτά.

Done at Munich on the eighteenth day of February in the year two thousand and seventeen.

Fait à Munich, le dix-huitième jour du mois de février deux mille dix-sept.

Sastavljeno u Münchenu osamnaestog veljače godine dvije tisuće sedamnaeste.

Fatto a Monaco il diciotto di febbraio dell'anno duemilaediciassette.

Mínhenē, divi tūkstoši septiņpadsmitā gada astoņpadsmitajā februārī.

Priimta Mюнchene du tūkstančiai septynioliktą metų vasario aštuonioliktą dieną.

Kelt Münchenben, a kétezer-tizenhetedik év február havának tizenyolcadik napján.

Magħmul fi Munich fit-tmintax-il jum ta' Frar fis-sena elfejn u sbatax.

Gedaan te München, achttien februari tweeduizend zeventien.

Sporządzono w Monachium osiemnastego dnia lutego roku dwa tysiące siedemnastego.

Feito em Munique aos dezoito dias do mês de fevereiro de dois mil e dezassete.

Íntocmit la München la optsprezece februarie două mii șaptesprezece.

V Mníchove osemnásteho februára dvetisíc sedemnášť.

V Münchnu, osemnajstega februarja dva tisoč sedemnajst.

Tehty Münchenissä kahdeksantentoista päivänä helmikuuta vuonna kaksituhattaseitsemäntoista.

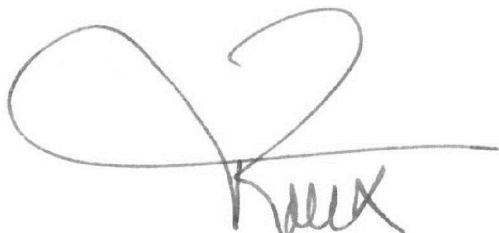
Utfärdat i München den artonde februari år tjugohundrasjutton.

بتاریخ سی ماه دلو سال سیزده صد و نود و پنج در شهر مونیخن به امضاء رسید

د دیارلس سوہ و پنخہ نویم کال د سلواغی میاشتی پر دیرشمہ نییہ د مونیخن پہ بنار کی امضاء شول

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

Za Českou republiku

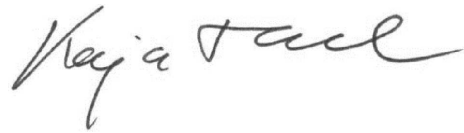
For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

Thar cheann Na hÉireann

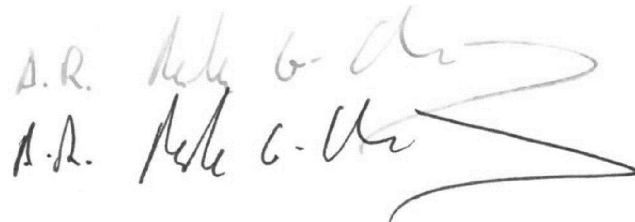
For Ireland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Por el Reino de España

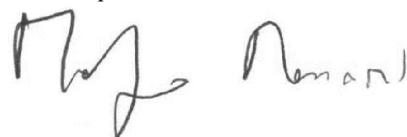
Pour la République française

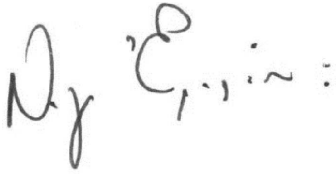
Za Republiku Hrvatsku

Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour la Grand-Duché de Luxembourg

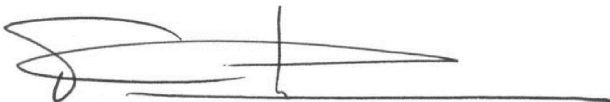
Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

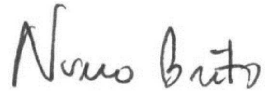
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Pela República Portuguesa

Pentru România

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta

För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Za Europejską uniję
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

به نمایندگی از جمهوری اسلامی افغانستان
د افغانستان اسلامي جمهوریت په استازیتوب

COOPERATION AGREEMENT**on Partnership and Development between the European Union and its Member States, of the one part, and the Islamic Republic of Afghanistan, of the other part**

THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE REPUBLIC OF BULGARIA,
THE CZECH REPUBLIC,
THE KINGDOM OF DENMARK,
THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,
THE REPUBLIC OF ESTONIA,
IRELAND,
THE HELLENIC REPUBLIC,
THE KINGDOM OF SPAIN,
THE FRENCH REPUBLIC,
THE REPUBLIC OF CROATIA,
THE ITALIAN REPUBLIC,
THE REPUBLIC OF CYPRUS,
THE REPUBLIC OF LATVIA,
THE REPUBLIC OF LITHUANIA,
THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,
HUNGARY,
THE REPUBLIC OF MALTA,
THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,
THE REPUBLIC OF AUSTRIA,
THE REPUBLIC OF POLAND,
THE PORTUGUESE REPUBLIC,
ROMANIA,
THE REPUBLIC OF SLOVENIA,
THE SLOVAK REPUBLIC,
THE REPUBLIC OF FINLAND,
THE KINGDOM OF SWEDEN,
THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND,

Contracting Parties to the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, hereinafter referred to as 'the Member States', and

THE EUROPEAN UNION, hereinafter referred to as 'the Union' or 'the EU',
of the one part, and

THE ISLAMIC REPUBLIC OF AFGHANISTAN, hereinafter referred to as 'Afghanistan',
of the other part,
hereinafter jointly referred to as 'the Parties',

REAFFIRMING their commitment to Afghanistan's sovereignty, independence and territorial integrity;

REAFFIRMING their attachment to the general principles of international law, the purposes and principles of the Charter of the United Nations, international conventions and UN Security Council resolutions;

RECOGNISING the historical, political and economic ties which unite the Parties;

CONFIRMING their desire to enhance their cooperation on the basis of shared values and to their mutual benefit;

CONSIDERING the shared policy goals, values and commitments the Parties subscribe to, including respect for democratic principles, the rule of law, human rights and good governance;

ACKNOWLEDGING that these principles are part and parcel of long-term development;

RECOGNISING that the Afghan people, through their legitimate, democratic institutions and under the Constitution of Afghanistan, are the rightful owners and drivers of Afghanistan's stabilisation, development and democratisation processes;

WHEREAS the Union is committed to supporting Afghanistan's efforts to maximise its development over the coming decade of transformation;

UNDERLINING the mutual commitments made at the international Afghanistan conferences in Bonn in December 2011, Tokyo in July 2012 and London in December 2014;

REAFFIRMING Afghanistan's commitment to continue to improve governance and the Union's commitment to an enduring engagement with Afghanistan;

WHEREAS the Parties attach particular importance to the comprehensive nature of the relationship they intend to foster through this Agreement;

REAFFIRMING their desire to promote economic and social progress for their peoples and their will to consolidate, deepen and diversify their relations in areas of mutual interest;

RECOGNISING that, in keeping with the Constitution of Afghanistan, women's empowerment and their full participation on the basis of equality in all spheres of society, including participation in decision making in the political process at all levels, are fundamental for the achievement of equality and peace;

RECOGNISING the importance of development cooperation with developing countries, especially low-income, post-conflict and landlocked countries, for their sustained economic growth and sustainable development, for timely and full realisation of internationally agreed development goals, including the UN Millennium Development Goals and any subsequent development benchmarks adopted by Afghanistan, and for Afghanistan's improved integration in the region;

RECOGNISING that effective measures must be taken to promote integrity and accountability, ensure the correct use of public funds and combat corruption;

RECOGNISING that enhanced cooperation between the Parties should support Afghanistan's ability to improve the quality of its administration and governance, as well as the transparency and effectiveness of public finance management;

REAFFIRMING the importance of coordination in relevant regional and multilateral fora, in particular as regards the Parties' approaches to global challenges and regional economic cooperation;

RECOGNISING that terrorism poses a threat to their people and their common security and expressing their full commitment to fighting all forms of terrorism, establishing effective international cooperation and instruments to eradicate them in conformity with international law, including human rights and humanitarian law;

REAFFIRMING their shared commitment to combating organised crime, including human trafficking, migrant smuggling and drug trafficking, including through regional and international mechanisms;

RECOGNISING the threat to health and security posed by illicit narcotics and the need for concerted regional and international cooperation to counter the cultivation, production, facilitation, trafficking and consumption of, and demand for, narcotics and the diversion of drug precursors, and recognising the importance of alternative livelihoods for poppy-growers in this context;

RECOGNISING the need to respect international disarmament and non-proliferation commitments;

CONSIDERING that the International Criminal Court constitutes an important development for peace and international justice, which aims at the effective prosecution of the most serious crimes of concern to the international community;

RECOGNISING that trade and foreign direct investment will play a significant role in Afghanistan's development and that the Parties attach particular importance to the principles and rules on international trade contained, *inter alia*, in the Agreement Establishing the World Trade Organisation (WTO);

EXPRESSING their full commitment to promoting sustainable development in all its dimensions, including aspects such as environmental protection, effective cooperation to combat climate change and the effective promotion and implementation of internationally recognised labour standards;

UNDERLINING the importance of cooperation on migration;

RECOGNISING that the situation and fundamental rights of refugees and internally displaced persons, including their safe, orderly and voluntary return to their homes, require particular attention;

NOTING that, in case the Parties decided, within the framework of this Agreement, to enter into specific agreements in the area of freedom, security and justice which were to be concluded by the Union pursuant to Title V of Part Three of the Treaty on the Functioning of the European Union, the provisions of such future agreements would not bind the United Kingdom and/or Ireland unless the Union, simultaneously with the United Kingdom and/or Ireland as regards their respective previous bilateral relations, notifies Afghanistan that the United Kingdom and/or Ireland has/have become bound by such agreements as part of the Union in accordance with Protocol (No 21) on the position of the United Kingdom and Ireland in respect of the area of Freedom, Security and Justice, annexed to the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. Likewise, any subsequent EU-internal measures which were to be adopted pursuant to the above-mentioned Title V to implement this Agreement would not bind the United Kingdom and/or Ireland unless they have notified their wish to take part or accept such such measures in accordance with Protocol No 21. Also noting that such future agreements or such subsequent EU-internal measures would fall under Protocol (No 22) on the position of Denmark, annexed to the said Treaties,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

TITLE I

NATURE AND SCOPE

Article 1

Scope and objectives

1. A Partnership is hereby established between the Parties within the limits of their respective competences, in accordance with their respective regulations, procedures and resources, and in full respect for international rules and norms.
2. The objective of this Partnership is to strengthen dialogue and cooperation with a view to:
  - (a) supporting peace and security in Afghanistan and the region;
  - (b) promoting sustainable development, a stable and democratic political environment and the integration of Afghanistan into the world economy;
  - (c) establishing a regular dialogue on political issues, including the promotion of human rights and gender equality and the involvement of civil society;
  - (d) promoting development cooperation in the context of the Parties' common commitment to poverty eradication and aid effectiveness;

- (e) developing trade and investment between the Parties, to their mutual advantage and with a view to cooperating in all economic, trade- and investment-related areas of mutual interest, in order to facilitate sustainable trade and investment flows and to prevent and remove barriers to trade and investment, in a consistent and complementary manner with respect to ongoing and future regional initiatives;
  - (f) improving coordination between the Parties on global challenges, in particular by promoting multilateral solutions; and
  - (g) fostering dialogue and cooperation in a range of specific sectors of mutual interest, including the modernisation of public administration and public finance management, justice and home affairs, environment and climate change, natural resources and raw materials, security sector reform, education and training, energy, transport, agriculture and rural development, financial services, taxation, customs, employment and social development, health and safety, statistics, regional cooperation, culture, information technology and the audiovisual/media sector.
3. In this context, capacity building shall be given particular attention in order to support the development of Afghan institutions and ensure that Afghanistan can benefit fully from the opportunities offered by enhanced cooperation under this Agreement.
4. The Parties shall encourage contacts between parliamentarians, members of civil society and professionals with a view to furthering the objectives of this Agreement, in particular with respect to supporting parliamentary and other democratic institutions.
5. The Parties shall seek to promote understanding, inter alia, through cooperation among entities such as think-tanks, academia, businesses and the media in the form of seminars, conferences, youth interaction and other activities.

Article 2

General principles

1. The Parties confirm their shared values as expressed in the Charter of the United Nations.
2. The Parties recognise that the Afghan people, through their legitimate, democratic institutions and under the Constitution of Afghanistan, are the rightful owners and drivers of Afghanistan's stabilisation, development and democratisation processes.
3. Respect for democratic principles and human rights, as laid down in the Universal Declaration of Human Rights and other relevant international human rights instruments, and for the principle of the rule of law underpins the internal and international policies of the Parties and constitutes an essential element of this Agreement.
4. The Parties confirm their commitment to cooperating further towards the full achievement of internationally agreed development goals, including the Millennium Development Goals, as adopted by Afghanistan, and any subsequent development benchmarks. In so doing, they recognise Afghanistan's responsibility for preparing and implementing its plans for economic and social development and for relevant development policies, including the National Priority Programmes. They reaffirm their attachment to a high level of environmental protection, an inclusive society and gender equality in this context.
5. The Parties reaffirm their attachment to the principles of good governance, including the independence of parliaments and the judiciary and the fight against corruption at all levels.
6. The Parties agree that cooperation under this Agreement will be in accordance with their respective legislation, rules and regulations.

TITLE II

POLITICAL COOPERATION

Article 3

Political dialogue

A regular political dialogue shall be established between the Parties, which may, as appropriate, take place at ministerial level. It shall strengthen their relations, contribute to the development of a partnership and increase mutual understanding and solidarity. The Parties shall strengthen their political dialogue in support of their common interests, including their respective positions in regional and international fora.

A. COOPERATION IN THE FIELDS OF HUMAN RIGHTS, GENDER EQUALITY AND CIVIL SOCIETY

*Article 4***Human rights**

1. Further to Article 1(2)(c) and Article 2(3), the Parties agree to cooperate in the promotion and effective protection of human rights, including, as appropriate, with regard to the ratification and implementation of international human rights instruments. They shall review the implementation of this Article in the course of their political dialogue.
2. The cooperation referred to in paragraph 1 may include, inter alia:
  - (a) supporting the development and implementation of domestic action plans on human rights;
  - (b) human rights promotion and education;
  - (c) strengthening national and sub-national human rights related institutions in Afghanistan;
  - (d) establishing a meaningful, broad-based human rights dialogue; and
  - (e) strengthening cooperation within the human rights related institutions of the United Nations.

*Article 5***Gender equality**

1. The Parties shall cooperate to strengthen gender-related policies and programmes and institutional and administrative capacity building and to support the implementation of strategies on gender equality, including women's rights and empowerment, in order to ensure the equitable participation of men and women in all areas of economic, cultural, political and social life. In particular, cooperation shall focus on improving women's access to the resources they need for the full exercise of their fundamental rights, in particular education.
2. The Parties shall promote the creation of an adequate framework to:
  - (a) ensure that gender-related issues are duly incorporated into all development strategies, policies and programmes, in particular those on political participation, health and literacy; and
  - (b) exchange experiences and best practices in promoting gender equality and promote the adoption of positive measures in favour of women.

*Article 6***Civil society**

1. The Parties recognise the role and potential contribution of organised civil society, especially academics, in the dialogue and cooperation process under this Agreement and agree to promote effective dialogue with civil society and its effective participation.
2. The Parties shall work together to foster the role of civil society, so as to enable it to:
  - (a) be consulted in the domestic policy-making process, according to democratic principles and constitutional provisions;
  - (b) be informed of, and participate in, consultations on development and cooperation strategies and sectoral policies, particularly in areas concerning it, including all stages of the development process;
  - (c) receive financial resources, insofar as the internal rules of each Party so allow, consistent with the principles of transparency and accountability, and capacity-building support in critical areas; and
  - (d) participate in the implementation of cooperation programmes in the areas that concern it.

B. PEACE-BUILDING

Article 7

Peace-building policies, conflict prevention and resolution

1. The Parties underscore their commitment to efforts towards peace and reconciliation, led by Afghanistan. They emphasise the importance of an inclusive peace process based on consensus among all Afghans, as expressed in the Peace Jirga of July 2010 and the traditional Loya Jirga of November 2011. They acknowledge that a prerequisite for a successful peace process is its ownership by the Afghan people and institutions, with strong support from the international community.
2. The Parties shall promote dialogue among countries in the region and beyond so as to allow them to play a full role in supporting and facilitating the peace process.
3. The Parties reaffirm the important role of women in the resolution of conflicts and in peace building. They stress the importance of full participation and involvement of women in all efforts to maintain and promote peace and security, and the need to increase their role in decision making with regard to conflict resolution, in accordance with UN Security Council Resolution 1325(2000).
4. Joint activities in this field shall include the promotion of long-term peace building in Afghanistan and support for an active role for civil society in accordance with the principles of the New Deal for Engagement in Fragile States.

C. SUPPORT FOR INTERNATIONAL SECURITY

Article 8

Cooperation with respect to the Rome Statute

The Parties consider that the effective functioning of the International Criminal Court (ICC) constitutes an important development for international peace and justice. They reaffirm that the most serious crimes of concern to the international community as a whole shall be addressed first by taking measures at domestic level in cooperation with the ICC. They agree to cooperate in order to promote universal adherence to the Rome Statute by:

- (a) taking steps, as appropriate, to ratify instruments related to the Rome Statute, such as, in particular, the Agreement on the Privileges and Immunities of the ICC;
- (b) sharing experience on the legal adjustments required to allow for ratification and implementation of the Rome Statute; and
- (c) taking measures to preserve the integrity of the Rome Statute.

Article 9

Countering the proliferation of weapons of mass destruction and chemical, biological, radiological and nuclear risk

1. The Parties consider that the proliferation of weapons of mass destruction (WMD) and their means of delivery, to both state and non-state actors, represents one of the most serious threats to international stability and security.
2. The Parties therefore agree to cooperate in international fora with a view to countering the proliferation of WMD and their means of delivery through full compliance with, and domestic implementation of, their existing obligations under multilateral disarmament and non-proliferation treaties and conventions, as well as other multilaterally negotiated agreements and international obligations. They agree that this provision constitutes an essential element of this Agreement.
3. The Parties further agree to cooperate in, and take steps towards, strengthening the implementation of international instruments on disarmament and the non-proliferation of WMD and their means of delivery which are applicable to the Parties by, inter alia, sharing information, expertise and experience.

4. The Parties agree to cooperate and to contribute to countering the proliferation of WMD and their means of delivery by taking action towards signing, ratifying, or acceding to, as appropriate, and fully implementing, all other relevant international instruments.
5. The Parties furthermore agree to cooperate in order to establish effective domestic export controls, to prevent proliferation, and to control the export and transit of WMD-related goods, including through WMD end-use controls on dual-use technologies and with effective deterrents on breaches of export controls.
6. The Parties recognise that chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) risks may have a highly disruptive effect on societies. They also recognise that the risks may stem from criminal activities (proliferation, trafficking), accidents (industry, transport, laboratories) or natural hazards (pandemics). Consequently, they undertake to cooperate in order to reinforce institutional capacity to mitigate CBRN risks. This may entail projects on legal, regulatory, enforcement, scientific and preparedness issues, and cooperation at regional level.
7. The Union shall, as appropriate, provide support for these efforts, focusing on capacity building and technical assistance.

Article 10

Small arms and light weapons and other conventional weapons

1. The Parties recognise that the illicit manufacture, transfer and circulation of small arms and light weapons (SALW), including their ammunition, and their excessive accumulation, poor management, inadequately secured stockpiles and uncontrolled spread continue to pose a serious threat to peace and international security.
2. The Parties agree to observe and fully implement their respective obligations to deal with the illicit trade in SALW, including their ammunition, under existing international agreements and UN Security Council resolutions, as well as their commitments in the framework of other international instruments applicable in this area, such as the UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in SALW in All Its Aspects.
3. The Parties recognise the importance of domestic control systems for the transfer of conventional arms in line with existing international standards. They recognise the importance of applying such controls in a responsible manner, as a contribution to international and regional peace, security and stability, to reducing human suffering and preventing the diversion of conventional weapons.
4. The Parties undertake to cooperate and to ensure coordination, complementarity and synergy in their efforts to regulate, or to improve the regulation of, international trade in conventional arms and to prevent, combat and eradicate the illicit trade in arms. They agree to establish regular political dialogue that will accompany and consolidate this undertaking.

Article 11

Counter-terrorism

1. The Parties are determined to combat terrorism in all its forms, including in the regional context, in full respect for the rule of law and international law, and to work together to prevent the spread of extremist ideologies and, in particular, the radicalisation of young people. They commit themselves to working with their international partners on the comprehensive implementation of the UN Global Counter-Terrorism Strategy.
2. The Parties agree to cooperate on matters relevant to combating terrorist activities and to exchange information on all relevant issues, as appropriate and in accordance with domestic and international law. Counter-terrorism shall represent an important element in their cooperation. They agree to promote the implementation of relevant international instruments and conventions in this field. In this context, capacity building will cover relevant areas of criminal justice.

TITLE III

DEVELOPMENT COOPERATION

Article 12

Development cooperation

1. The central objectives of development cooperation are achievement of the Millennium Development Goals (and any subsequent development benchmarks), poverty eradication, sustainable development and integration into the world economy, with particular attention to the most vulnerable elements in society. The Parties recognise that their cooperation is key to addressing Afghanistan's development challenges and that institution building should be a fundamental part of it.
2. This cooperation shall take account of Afghanistan's socioeconomic development strategies and programmes, in particular its National Development Strategy and other measures agreed at international conferences on Afghanistan's development, the 2010 London Declaration, the Kabul Process, the December 2011 Bonn Conference conclusions, the Tokyo Declaration on a Partnership for Self-Reliance in Afghanistan and the Tokyo Mutual Accountability Framework of July 2012, taking fully into account the Afghan Government's economic and development strategy 'Realising Self-Reliance: Commitments to Reforms and Renewed Partnership', as presented at the 2014 London Conference.
3. The Parties shall use their development cooperation to, inter alia, reinforce Afghanistan's institutions of governance and to put in place the conditions for sustainable development and long-term economic growth, in line with the National Priority Programmes and Afghanistan's economic and development strategy 'Realising Self-Reliance: Commitments to Reforms and Renewed Partnership'. These will be the principal vehicles for implementing this strategy and the commitments made by Afghanistan in Bonn, Tokyo and London. The Union, in its cooperation with Afghanistan, shall take fully into account the Tokyo Mutual Accountability Framework (or any mutually agreed successor thereto) and, in programming its assistance, it shall take account of the commitments, including the financial commitments, and the detailed arrangements set out in that Framework.
4. The Parties confirm the objective of achieving the Millennium Development Goals, as adopted by Afghanistan, and any subsequent development benchmarks, and reaffirm their commitment to the Paris Declaration on Aid Effectiveness, the Accra Agenda for Action and the Busan Outcome Document, in particular with reference to the New Deal for Engagement in Fragile States.
5. The Parties agree to promote cooperation activities in accordance with their respective regulations, procedures and resources and in full respect for international rules and norms. They agree that their development cooperation will be consistent with the requirements of their common commitment to aid effectiveness, implemented in a manner that respects Afghan ownership, aligned with Afghanistan's national priorities, and conducive to tangible and sustainable development outcomes for the people of Afghanistan and to the long-term economic sustainability of the country, as agreed in the context of international conferences on Afghanistan. They agree to maximise the peace-building potential of development aid wherever possible in the framework of the New Deal for Engagement in Fragile States.
6. The Parties therefore agree to monitor the impact of their development cooperation on a regular basis, through the Joint Committee established under Article 49, and to assess its contribution to achieving the Millennium Development Goals, as adopted by Afghanistan, and any subsequent development benchmarks.
7. The following themes will be systematically mainstreamed in all areas of development cooperation: human rights, gender issues, democracy, good governance, environmental sustainability, climate change, health, institutional development and capacity building, anti-corruption measures, counter-narcotics and aid effectiveness.
8. As regards infrastructure components, the Parties shall explore the use of mechanisms such as blending grants and loans from international financial institutions, and other means of sharing risk, with a view to leveraging further resources and thus increasing the impact of Union assistance.
9. The Parties agree that their economic cooperation must be implemented so as to protect the interests of the most vulnerable members of society, including women and children, with an emphasis on health, education, and agriculture and rural development.

10. The Parties agree that trade should promote sustainable development in all its dimensions and that its economic, social and environmental impacts should be assessed. They agree to encourage their companies to adopt the highest standards of responsible business conduct, in line with internationally agreed principles and standards, such as those set out in the OECD Guidelines for Multinational Enterprises or the UN Global Compact.

11. The Parties shall seek to promote the effective implementation of International Labour Organisation (ILO) core labour standards and shall reinforce cooperation on employment and social issues, including the principles of decent work.

12. The Parties furthermore aim to promote policies designed to guarantee the availability and supply of food to the population and of feed to livestock, in an environment-friendly and sustainable manner.

13. The Parties undertake to exchange views and cooperate in all relevant regional and international fora and organisations, including the United Nations and its agencies and organisations, with a view to enhancing the division of labour in development cooperation and aid-effectiveness on the ground.

14. The Parties also agree to promote cooperation in the fields mentioned in this Article between think-tanks, academics, non-governmental organisations, businesses, cultural operators and the media through the organisation of seminars, conferences and other related activities, as appropriate.

TITLE IV

COOPERATION ON TRADE AND INVESTMENT MATTERS

Article 13

Trade cooperation

1. The Parties shall engage in a dialogue on bilateral and multilateral trade and trade-related issues with a view to strengthening bilateral trade relations and advancing the multilateral trade system, including by supporting Afghanistan's WTO membership.

2. The Parties undertake to promote the development and diversification of their commercial exchanges to the highest possible level and to their mutual benefit. They undertake to establish enhanced and predictable market-access conditions by working towards the elimination of barriers to trade, in particular through the timely removal of non-tariff barriers and restrictions to trade that are not consistent with WTO rules, and by taking measures to improve transparency, having regard to the work carried out in this field by international organisations of which the Parties are members.

3. Recognising that trade is indispensable for development and that preferential trade arrangements have proven beneficial to developing countries, the Parties shall endeavour to intensify consultations and cooperation on their effective implementation.

4. The Parties shall keep each other informed as to the development of trade and trade-related policies such as those on agriculture, food safety, consumer protection and the environment. They will explore opportunities to strengthen their trade and investment relations, including, where appropriate, the negotiation of other agreements of mutual interest.

5. The Parties shall make full use of the Aid for Trade and other relevant programmes, including technical assistance for capacity building, for the purposes of enhancing their bilateral trade and investment relations.

6. The Parties recognise the importance of promoting regional economic development, in accordance with Title VII.

7. The Parties shall consult expeditiously, in accordance with Article 54, on any divergences of views regarding the application of this Title.

*Article 14***Most-favoured-nation treatment**

1. The Parties shall grant each other most-favoured-nation treatment in their trade in accordance with the 1994 General Agreement on Tariffs and Trade.
2. The most-favoured-nation treatment provided for in paragraph 1 shall not apply to preferences granted by either Party under any arrangement pursuant to agreements establishing a customs union, a free-trade area or an equivalent area of preferential treatment.

*Article 15***Sanitary and phytosanitary matters**

1. The Parties shall cooperate on food safety and on sanitary and phytosanitary matters to protect human, animal or plant life or health in their respective territories.
2. The Parties shall discuss and exchange information on their respective measures as defined in the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, in the International Plant Protection Convention and by the World Organisation for Animal Health and the Codex Alimentarius Commission.
3. The Parties agree to undertake capacity-building cooperation on sanitary and phytosanitary matters. This cooperation shall be appropriate for the needs of each Party and be conducted with a view to assisting each Party to comply with the other Party's legal requirements.
4. The Parties shall establish a timely dialogue on sanitary and phytosanitary matters upon request by either Party.
5. The Parties shall designate contact points for communication on matters relevant to this Article.

*Article 16***Technical barriers to trade**

The Parties shall promote the use by Afghanistan of international and European standards as a basis for technical regulations and conformity assessment procedures. They shall cooperate and exchange information on standards, technical regulations and conformity assessment procedures with a view to ensuring that they are prepared, adopted and applied in a transparent and effective manner and do not create unnecessary barriers to their bilateral trade.

*Article 17***Customs**

1. The Parties shall strive to strengthen cooperation between customs authorities in order to ensure a transparent trade environment and facilitate trade, enhance supply-chain security, promote consumer safety, stem the flow of goods infringing intellectual property rights and fight smuggling and fraud.
2. To that end, the Parties shall in particular share expertise and examine possibilities to simplify procedures, increase transparency and develop cooperation. They shall also seek convergence of views and joint action in relevant international frameworks.
3. Where appropriate, the Parties shall conclude protocols on customs cooperation and mutual administrative assistance, within the institutional framework laid down in this Agreement, without prejudice to other forms of cooperation.
4. The Parties shall cooperate with a view to modernising Afghanistan's customs administration in accordance with relevant international conventions, in order to improve its organisational efficiency and its institutions' effectiveness in service delivery, while ensuring the transparent management of public resources and accountability. Capacity building shall be an important element in this cooperation.

*Article 18***Investment**

1. The Parties shall encourage foreign direct investment through the development of an attractive and stable investment environment. To that end, they may, whenever necessary, initiate a consistent dialogue to enhance understanding and cooperation on investment issues, exploring administrative mechanisms to facilitate investment flows and promoting stable, transparent and supportive rules for investors.

2. With a view to enhancing foreign direct investment in Afghanistan from the Union, the Parties emphasise the role of private-sector engagement and, in this context, acknowledge the need for public-sector measures and incentives such as access to credit and investment guarantees.

*Article 19***Services**

The Parties shall establish a constructive dialogue aimed, in particular, at:

- (a) exchanging information on their respective regulatory environments;
- (b) promoting access to each other's markets;
- (c) promoting access to sources of capital and technology; and
- (d) promoting trade in services between them and in third country markets.

*Article 20***Capital movements**

The Parties shall endeavour to facilitate the movement of capital in order to promote the objectives of this Agreement.

*Article 21***Government procurement**

The Parties will cooperate with a view to establishing an effective and modern government procurement system in Afghanistan, in accordance with internationally agreed principles on transparency and procurement procedures and on the promotion of fair and optimal value for money in public purchasing.

*Article 22***Transparency**

The Parties recognise the importance of transparency and due process in the administration of their trade-related laws and regulations. To that end, they shall apply Article X of the 1994 General Agreement on Tariffs and Trade and Article III of the General Agreement on Trade in Services.

*Article 23***Intellectual property rights**

1. The Parties agree to protect and enforce intellectual property rights, including geographical indications, in accordance with the provisions of the international agreements to which they are parties.

2. The Parties shall cooperate on the prevention of any kind of abuse of intellectual property rights, including geographical indications, and on the fight against counterfeiting and piracy. They agree to facilitate this through customs cooperation and other appropriate forms of administrative cooperation, including by establishing and strengthening organisations for the control and protection of such rights and enhancing cooperation on appropriate means to facilitate the protection and registration of each other's geographical indications in their respective territories, taking into account international rules, practices and developments in this area and their respective capacities.

TITLE V

COOPERATION IN MATTERS OF JUSTICE AND HOME AFFAIRS

Article 24

Rule of law, legal cooperation and policing

1. In their cooperation on matters of justice and home affairs, the Parties shall attach particular importance to the consolidation of the rule of law, the strengthening of institutions at all levels in the areas of law enforcement and administration of justice, including the penitentiary system.

2. In their cooperation, the Parties shall exchange information on legal systems and legislation. They shall pay particular attention to the rights of women and other vulnerable groups and the protection and implementation of those rights.

3. The Parties agree to cooperate to promote further reforms of the Afghan police force. Afghanistan will take steps to introduce best practices in civilian policing. The Union will continue its support to the development of the justice sector and the Afghan national police, including the financing of the police force in the framework of the Multi-annual Indicative Programme 2014–2020, and in line with OECD Development Assistance Committee (DAC) definitions on eligible activities.

4. The Parties agree to cooperate with a view to modernising Afghanistan's security sector by:

- (a) strengthening the judiciary and the justice sector, including the penitentiary system, with a particular focus on enhancing the independence of the judiciary;
- (b) enhancing the effectiveness of civilian policing in Afghanistan;
- (c) improving the legal and institutional framework in this field; and
- (d) building capacities for policy design and implementation in Afghanistan's justice and security sectors.

Article 25

Cooperation against organised crime and corruption

The Parties agree to cooperate to combat organised, economic and financial crime, and corruption. In particular, cooperation shall be aimed at implementing and promoting relevant international standards and instruments such as the UN Convention against Transnational Organised Crime and its Protocols, and the UN Convention against Corruption. The Parties shall pay particular attention to the links between organised crime and the trafficking of narcotics, precursors, hazardous materials and weapons, human trafficking and migrant smuggling. They shall exchange information on all issues relevant to combating criminal activities.

Article 26

Combating illicit drugs

1. The Parties shall cooperate to ensure a balanced, comprehensive and integrated approach on drug issues.

2. Drug-related policies and action shall be aimed at reinforcing structures to combat illicit drugs, reduce the supply of, trafficking in, and demand for illicit drugs, and cope with the health and social consequences of drug abuse. The Parties shall cooperate to prevent the illicit manufacture of narcotic drugs and the diversion of chemical precursors.

3. In line with this joint approach, the Parties shall ensure that the fight against illicit drugs is mainstreamed in all relevant areas of cooperation, including law enforcement, the promotion of licit livelihoods, drug demand reduction and risk and harm reduction.

4. The cooperation between the Parties shall comprise technical and administrative assistance to Afghanistan in the areas referred to in paragraph 3, including:

- (a) legislative drafting and policy development;
- (b) the establishment of national institutions and information centres;
- (c) support for civil society action on drug issues and efforts to reduce demand for, and harm from, drugs, including drug abuse treatment and rehabilitation;
- (d) the training of personnel;
- (e) drug-related research; and
- (f) the prevention of trafficking and the diversion of drug precursors used for the illicit manufacture of illicit narcotic drugs and psychotropic substances.

The Parties may agree to include other areas.

5. Within the framework of their respective legislation, the Parties shall cooperate to dismantle the transnational criminal networks involved in the production and trafficking of illicit drugs, inter alia, through the exchange of information and intelligence, training and sharing best practices, including special investigative techniques. A particular effort shall be made to combat the penetration of the licit economy by criminals.

6. Cooperation at regional level to combat drug trafficking should complement this approach, including through diplomatic contacts and in regional fora in which the Parties participate, such as those referred to in Article 48.

7. The Parties shall agree on means of cooperation to attain these objectives. Action shall be based on commonly agreed principles in line with the relevant international conventions, the Political Declaration and the Declaration on the Guiding Principles of Drug Demand Reduction, as adopted by the UN General Assembly's 20th Special Session on the World Drug Problem in June 1998, the Political Declaration and Plan of Action on International Cooperation towards an Integrated and Balanced Strategy to Counter the World Drug Problem, as adopted at the High-Level Segment of the 52nd session of the UN Commission on Narcotic Drugs in March 2009, and the Declaration of the Third Ministerial Conference of the Paris Pact Partners on Combating Illicit Traffic in Opiates Originating in Afghanistan.

Article 27

Cooperation to combat money laundering and the financing of terrorism

1. The Parties agree to cooperate to prevent the use of their financial systems and designated non-financial businesses and professions for the purposes of laundering the proceeds of criminal activity and financing terrorism.

2. The Parties agree to promote technical and administrative assistance aimed at the development and implementation of regulations and the efficient functioning of mechanisms to combat money laundering and the financing of terrorism. In particular, cooperation shall allow exchanges of relevant information in the framework of their respective laws and the adoption of appropriate and internationally accepted standards to combat money laundering and the financing of terrorism equivalent to those adopted by the Union and the international bodies active in this area, such as the Financial Action Task Force (FATF).

*Article 28***Cooperation on migration**

1. The Parties agree to cooperate with the aim of preventing irregular migration flows from their territory to the territory of the other Party.
2. The Parties reaffirm the importance of joint management of migration flows between Afghanistan and the Union and undertake to engage in a comprehensive dialogue and cooperation on migration-related issues, in line with the Union's Global Approach to Migration and Mobility and relevant international conventions. This dialogue and cooperation shall cover issues affecting asylum, relations between migration and development, regular and irregular immigration, return, readmission, visas, border management, document security, and the fight against trafficking in human beings and migrant smuggling.
3. Cooperation in the areas mentioned under this Article may also include capacity-building measures.
4. The Parties agree to conclude, upon request by either Party, an agreement regulating specific obligations for readmission, including provisions regarding nationals of other countries and stateless persons.

*Article 29***Consular protection**

Afghanistan agrees that the consular and diplomatic authorities of any represented Member State of the European Union shall provide protection to any national of a Member State of the European Union which does not have a permanent representation in Afghanistan effectively in a position to provide consular protection in a given case, on the same conditions as to nationals of that Member State of the European Union.

*Article 30***Protection of personal data**

1. The Parties agree to cooperate to raise the level of protection of personal data to the highest international standards, such as those contained, inter alia, in the Guidelines for the Regulation of Computerised Personal Data Files adopted under UN General Assembly Resolution 45/95 of 14 December 1990.
2. Cooperation on the protection of personal data may include, inter alia, technical assistance in the form of exchange of information and expertise.

TITLE VI

SECTORAL COOPERATION*Article 31***Modernisation of public administration**

The Parties agree to cooperate with a view to constructing a professional, independent and effective civil service in Afghanistan at national and sub-national levels. Cooperation in this area shall focus on training and capacity building, with a view to:

- (a) improving organisational efficiency;
- (b) increasing institutions' effectiveness in service delivery;
- (c) ensuring transparent management of public resources, and accountability;
- (d) improving the legal and institutional framework; and
- (e) improving policy design and implementation.

*Article 32***Public finance management**

Further to Article 31, the Parties shall enhance their cooperation on matters concerning public finance management in Afghanistan. Cooperation shall focus on:

- (a) management of the budget at national and sub-national levels;
- (b) transparent flows of finance between budgetary authorities and between those authorities and beneficiaries and recipients;
- (c) oversight, including by parliament and independent audit bodies; and
- (d) mechanisms to effectively and promptly address any irregularities in the use of public funds.

The Union shall provide support in those domains as appropriate, focusing on capacity development and technical assistance.

*Article 33***Good governance in the field of taxation**

With a view to strengthening and developing economic activities while taking into account the need to develop an appropriate regulatory framework, the Parties recognise and undertake to implement the principles of good governance in the field of taxation. They shall strive to cooperate to that effect, in particular in order to facilitate the collection of tax revenues in Afghanistan and to assist Afghanistan to develop measures for the effective implementation of those principles.

*Article 34***Financial services**

1. The Parties agree to strengthen cooperation with a view to improving accounting, supervisory and regulatory systems of banking, insurance and other parts of the financial sector.
2. The Parties shall cooperate to develop Afghanistan's legal and regulatory frameworks, infrastructure and human resources, and to introduce corporate governance and international standards on accounting in Afghanistan's capital market.

*Article 35***Statistics**

1. The Parties agree to build and further develop statistical capacity by promoting the harmonisation of statistical methodology and using best practices with reference to Union experience, including the collection and dissemination of statistical information. This will enable them to use, on a mutually acceptable basis, statistics on any area covered by this Agreement which lends itself to the collection, processing, analysis and dissemination of statistical data.
2. Cooperation in the field of statistics shall focus on knowledge exchange, fostering good practices and respect for the UN Fundamental Principles of Official Statistics and the European Statistics Code of Practice, with a view to enhancing the quality of statistics.

*Article 36***Disaster risk management**

1. The Parties agree to step up their cooperation on disaster risk management. Emphasis shall be placed on preventive action and proactive approaches to deal with hazards and risks and reduce the risk of, and vulnerability to, natural disasters.

2. Cooperation in this area may focus on:
  - (a) disaster risk reduction, especially resilience, prevention and mitigation;
  - (b) knowledge management, innovation, research and education to build a culture of safety and resilience at all levels;
  - (c) disaster risk assessment, monitoring and response; and
  - (d) support for the development of risk management capacity.

Article 37

Natural resources

1. The Parties agree to improve cooperation and capacity building as regards the exploitation, development, processing and marketing of natural resources.
2. This cooperation shall address the sustainable development of natural resources by strengthening the regulatory framework, environmental protection and safety regulations. With a view to fostering greater cooperation and mutual understanding, either Party may request *ad hoc* meetings on matters relating to natural resources.
3. In accordance with Title IV, the Parties shall cooperate with a view to creating a transparent environment conducive to foreign direct investment, in particular in the mining sector.
4. Taking into account their respective economic policies and objectives and with a view to fostering trade, the Parties agree to promote cooperation on the removal of barriers to trade in natural resources.
5. Upon request by either Party, any matter concerning trade in natural resources may be raised and addressed in the Joint Committee meetings, as provided for in Article 49.

Article 38

Education, research, youth and vocational training

1. The Parties agree to promote cooperation on education, research, youth and vocational training. They agree to raise awareness about education opportunities in the Union and Afghanistan.
2. The Parties shall furthermore encourage action to:
  - (a) create links between their respective higher education institutions, specialist agencies and youth organisations;
  - (b) promote exchange of information and know-how, and the mobility of students, young people and youth workers, researchers, academics and other experts; and
  - (c) support capacity building and the development of quality in teaching and learning, taking advantage of other relevant experience that they have acquired in this area.
3. The Parties agree to promote the implementation of programmes for higher education and youth, such as the Union's Erasmus+ programme, and for the mobility and training of researchers, such as the Marie Skłodowska-Curie actions, and to encourage their educational institutions to cooperate in joint programmes with a view to encouraging academic cooperation and mobility and fostering cooperation between youth organisations, including by enhancing the mobility of young people and youth workers in the context of non-formal education and learning.
4. Research cooperation shall be encouraged, including through Horizon 2020 — the Union Framework Programme for Research and Innovation (2014–2020).

*Article 39***Energy**

1. The Parties shall endeavour to enhance their cooperation in the energy sector, with a view to improving energy generation, supply and use in Afghanistan, including but not limited to:
  - (a) the promotion of energy from renewable sources and energy efficiency;
  - (b) enhanced technology cooperation; and
  - (c) vocational training.
2. The Parties recognise that a transparent, non-discriminatory, non-distortive rule-based framework is the best way to create an environment conducive to foreign direct investment in the energy sector.

*Article 40***Transport**

The Parties agree to cooperate actively in areas of mutual interest concerning all modes of transport, in particular aviation, and intermodal connections, in order, inter alia, to:

- (a) facilitate the movement of goods and passengers;
- (b) ensure safety, security and environmental protection;
- (c) train personnel; and
- (d) increase investment opportunities, with a view to promoting economic development through improved transport links throughout the region.

*Article 41***Employment and social development**

1. In the context of Article 12, the Parties agree to cooperate in the field of employment and social development, including labour market development and youth employment, health and safety in the workplace, gender equality and decent work.
2. The forms of cooperation may include, inter alia, specific programmes and projects, as mutually agreed, and dialogue, cooperation and initiatives on topics of common interest at bilateral or multilateral level, such as in the context of the ILO.

*Article 42***Agriculture, rural development, livestock and irrigation**

The Parties agree to cooperate with a view to developing Afghanistan's capacities in the fields of agriculture, animal husbandry and rural livelihoods. This cooperation shall include:

- (a) agricultural policy and productivity increase aimed at ensuring food security;
- (b) in accordance with Title IV, the possibilities for facilitating agri-business and trade in agricultural products, including trade in plants, animals, livestock and their products, with a view to the further development of industries with a primary focus on the rural sector;
- (c) animal and livestock welfare;
- (d) rural development;

- (e) the exchange of experience and cooperation networks between local agents or economic operators in particular areas such as research and technology transfer;
- (f) policy development as regards the health and quality of plants, animals and livestock;
- (g) cooperation proposals and initiatives submitted to international agricultural organisations;
- (h) the development of sustainable and environment-friendly agriculture, including crop production, bio-fuels and the transfer of bio-technology;
- (i) plant variety protection, seed technology and agricultural biotechnology;
- (j) the development of databases and an information network on agriculture and livestock; and
- (k) training on agriculture and in the veterinary sector.

Article 43

Environment and climate change

1. The Parties shall cooperate with a view to assisting Afghanistan to introduce a high level of environmental protection and promote the conservation and management of natural resources and biological diversity, including forests, in the interest of sustainable development and climate change adaptation and mitigation.
2. The Parties aim to promote the ratification, implementation of, and compliance with, multilateral agreements on the environment and climate change.
3. The Parties aim to reinforce cooperation on climate change adaptation and mitigation, with a particular emphasis on water resources.

Article 44

Public health

The Parties agree that their cooperation will address health-sector reform and the prevention and control of major diseases, including by promoting the implementation of international health agreements. It shall also include efforts to expand access to basic healthcare in Afghanistan, improve the quality of health services for vulnerable groups, in particular women and children, increase access to clean water and sanitation, and promote hygiene.

Article 45

Culture

1. The Parties agree to promote cooperation on cultural affairs in order to increase mutual understanding and knowledge of their respective cultures. To that end, they shall support and promote relevant action by civil society. They shall respect cultural diversity.
2. The Parties shall endeavour to take appropriate measures to promote cultural exchanges and carry out joint initiatives in various cultural spheres, including cooperation on heritage conservation.
3. The Parties agree to consult and cooperate in relevant international fora, such as Unesco, in order to pursue common objectives such as the promotion of cultural diversity and the protection of cultural heritage. With regard to cultural diversity, they also agree to promote the implementation of the 2005 Unesco Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions.

*Article 46***Information society**

Recognising that information and communication technologies (ICT) are key features of modern life and of vital importance to economic and social development, the Parties shall exchange views on their respective policies in this field, aiming to promote economic development, including connectivity for education and research. They shall, as appropriate, consider how best to cooperate in this field, in particular as regards trade in ICT products, regulatory aspects of electronic communications and other information society issues.

*Article 47***Audiovisual and media policy**

The Parties will encourage, support and facilitate exchanges, cooperation and dialogue between their relevant institutions and agents in the areas of audiovisual and media policy. They agree to establish a regular dialogue in these areas.

TITLE VII

REGIONAL COOPERATION*Article 48***Regional cooperation**

1. The Parties recognise that regional cooperation initiatives are required to restore Afghanistan's status as a land bridge between Central Asia, South Asia and the Middle East and to stimulate economic growth and political stability in the region. With this in view, they agree to cooperate in promoting regional cooperation through measures that will support the capacity-building efforts of the Afghan Government, particularly the Ministry of Foreign Affairs. Improved capacity will enable the Government to play a greater role in the various regional organisations, processes and fora. This cooperation may include capacity-building and confidence-building measures such as training schemes, workshops and seminars, expert exchanges, studies and other action agreed by the Parties.

2. The Parties commend and reaffirm their support for the Istanbul Process as an important initiative to promote political cooperation between Afghanistan and its neighbours, including through confidence-building measures, as agreed at the Heart of Asia Ministerial Conference in Kabul on 14 June 2012. The Union shall support Afghanistan's efforts to ensure effective implementation of the confidence-building measures and other regional commitments.

3. The Parties further agree to promote regional cooperation through their diplomatic contacts and in regional fora in which they participate.

TITLE VIII

INSTITUTIONAL FRAMEWORK*Article 49***Joint Committee**

1. A Joint Committee is hereby established, composed of representatives of the Parties at the highest possible level, the tasks of which shall be to:

- (a) ensure the proper functioning and implementation of this Agreement;
- (b) set priorities in relation to the aims of this Agreement;
- (c) monitor the development of the comprehensive relationship between the Parties and make recommendations for promoting the objectives of this Agreement;

- (d) request, as appropriate, information from committees or other bodies established under other agreements between the Parties and consider any reports submitted by them;
  - (e) exchange opinions and make suggestions on any issue of common interest, including future action and the resources available to carry it out;
  - (f) resolve differences arising from the application or interpretation of this Agreement; and
  - (g) examine all information presented by either Party as regards the fulfilment of obligations and hold consultations to agree solutions to any divergence, in accordance with Article 54.
2. The Joint Committee shall normally meet in Kabul and Brussels alternately, on dates to be fixed by mutual agreement. Extraordinary meetings of the Joint Committee may also be convened by agreement between the Parties. The Joint Committee shall be chaired alternately by each of the Parties. Agendas for its meetings shall be determined by agreement between the Parties.
  3. The Joint Committee may decide to set up special committees or working groups to assist it in the performance of its tasks. It shall determine the composition and duties of any such committee or group and how it should function.
  4. The Joint Committee shall ensure the proper functioning of any sectoral agreement or protocol that the Parties conclude in the context of this Agreement.
  5. The Joint Committee shall adopt its own rules of procedure.

TITLE IX

FINAL PROVISIONS

Article 50

Resources for cooperation

Insofar as their respective regulations, procedures and resources allow, the Union shall provide Afghanistan with technical and financial assistance to implement the cooperation set out in this Agreement and Afghanistan shall make available the necessary resources, including financial means, to ensure that agreed objectives are met.

Article 51

Cooperation against fraud

1. The Parties shall implement financial assistance in accordance with the principles of sound financial management and cooperate in the protection of their financial interests. They shall take effective measures to prevent and fight fraud, corruption and any other illegal activities to the detriment of their financial interests.
2. Any further agreement or financing instrument to be concluded between the Parties during the implementation of this Agreement shall include specific financial cooperation clauses covering on-the-spot checks, inspections, controls and anti-fraud measures, including, inter alia, those conducted by the European Court of Auditors and the European Anti-Fraud Office.
3. For the purpose of the proper implementation of this Article, the Parties' competent authorities shall exchange information and, at the request of either Party, conduct consultations in accordance with the relevant legislation.
4. The Afghan authorities shall check regularly that operations financed with Union funds have been properly implemented. They shall take appropriate measures to prevent fraud, corruption and any other illegal activities affecting such funds. They shall inform the European Commission of any such measure.
5. The Afghan authorities shall transmit to the European Commission without delay any information that comes to their notice as to suspected or actual cases of fraud, corruption or any other illegal activities in connection with the implementation of Union funds. In case of suspicion of fraud or corruption, the European Anti-Fraud Office shall also be informed. The Afghan authorities shall also inform the European Commission of any measures taken in connection with facts communicated under this paragraph.

6. The Afghan authorities shall ensure investigation and prosecution of suspected and actual cases of fraud, corruption and any other illegal activities to the detriment of Union funds. Where appropriate, the European Anti-Fraud Office may assist the competent Afghan authorities in this task.

7. In accordance with Union legislation, and exclusively in order to protect the Union's financial interests, the European Anti-Fraud Office shall be authorised, on request, to carry out on-the-spot checks and inspections in Afghanistan. These shall be prepared and conducted in close cooperation with the competent Afghan authorities. The Afghan authorities shall provide the European Anti-Fraud Office with any assistance it needs to allow it to discharge its duties.

8. The European Anti-Fraud Office may agree with the competent Afghan authorities on further cooperation in the anti-fraud field, including the conclusion of operational arrangements.

Article 52

Future development of the Agreement

Either Party may put forward suggestions for widening the scope of cooperation under this Agreement, taking into account experience gained in its implementation.

Article 53

Other agreements

1. Without prejudice to the relevant provisions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, neither this Agreement nor action taken under it shall affect the power of the Member States of the European Union to engage in bilateral cooperation or to conclude, where appropriate, bilateral and cooperation agreements with Afghanistan. This Agreement shall not affect the application or implementation of the commitments undertaken by either Party in the context of its relations with third parties.

2. The Parties may complement this Agreement by concluding specific agreements in any area of cooperation falling within its scope. Such specific agreements shall be an integral part of the overall bilateral relations as governed by this Agreement and shall form part of a common institutional framework.

Article 54

Fulfilment of obligations

1. Either Party may refer to the Joint Committee any divergence in the application or interpretation of this Agreement.

2. If either Party considers that the other has failed to fulfil any of its obligations under this Agreement, it may take appropriate measures with regard to this Agreement or any specific agreement referred to in Article 53(2).

3. Before doing so, except in cases of special urgency, it shall present to the Joint Committee all the relevant information required for a thorough examination of the situation, with a view to seeking a solution acceptable to the Parties.

4. In the selection of appropriate measures, priority must be given to those which least disturb the functioning of this Agreement or any specific agreement referred to in Article 53(2). Those measures shall be notified immediately to the other Party and shall be the subject of consultations within the Joint Committee if the other Party so requests.

5. The Parties agree, for the purposes of the correct interpretation and practical application of this Agreement, that the term 'cases of special urgency' in paragraph 3 means a case of material breach of this Agreement by one of the Parties. Material breach of this Agreement consists in:

- (a) repudiation of this Agreement not sanctioned by the general rules of international law; or
- (b) violation of any of the essential elements of this Agreement, as referred to in Articles 2(3) and 9(2).

Article 55

Facilities

To facilitate cooperation in the framework of this Agreement, the Parties agree to provide officials and experts involved in implementing cooperation with the facilities they need to perform their functions, in accordance with the Parties' respective internal rules and regulations.

Article 56

Security interests and disclosure of information

1. The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the Parties' respective laws and regulations on public access to official documents.
2. None of the provisions of this Agreement shall be construed as requiring a Party to provide information, the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests.
3. The Parties reaffirm their commitment to protecting any classified information received in the course of their cooperation.

Article 57

Definition of the Parties

For the purposes of this Agreement, the term 'the Parties' means the Union or its Member States, or the Union and its Member States, in accordance with their respective competences, of the one part, and Afghanistan, of the other part.

Article 58

Territorial application

This Agreement shall apply to the territory in which the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union are applied, under the conditions laid down in those Treaties, and to the territory of Afghanistan.

Article 59

Entry into force, provisional application, duration and denunciation

1. This Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date on which the Parties notify each other of the completion of the legal procedures necessary for this purpose.
2. Notwithstanding paragraph 1, the Union and Afghanistan agree to provisionally apply this Agreement in part, as specified by the Union, as set out in paragraph 3, and in accordance with their respective internal procedures and legislation, as applicable.

3. The provisional application shall be effective from the first day of the second month following the date of receipt of the following:
- the Union's notification on the completion of the procedures necessary for that purpose, indicating the parts of the Agreement that are to be provisionally applied; and
  - Afghanistan's deposit of the instrument of ratification in accordance with its procedures and applicable legislation.
4. This Agreement is valid for an initial period of 10 years. It shall be automatically extended for further consecutive periods of five years unless, six months prior to the expiry of its validity, a Party notifies in writing its intention not to extend it.
5. Any amendments to this Agreement shall be made by agreement between the Parties and enter into force only after they have notified each other of the completion of the legal procedures necessary for this purpose.
6. Either Party may terminate this Agreement by giving the other Party written notice of denunciation. Termination shall take effect six months after receipt of such notification by the other Party.
7. Notifications in accordance with this Article shall be made to the Secretary-General of the Council of the European Union or the Ministry of Foreign Affairs of Afghanistan, as the case may be.

Article 60

Authentic texts

This Agreement shall be drawn up in duplicate in the Bulgarian, Croatian, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, Finnish, French, German, Greek, Hungarian, Italian, Latvian, Lithuanian, Maltese, Polish, Portuguese, Romanian, Slovak, Slovenian, Spanish, Swedish, Dari and Pashto languages, each of these texts being equally authentic.

Съставено в Мюнхен на осемнадесети февруари две хиляди и седемнадесета година.

Hecho en Múnich el dieciocho de febrero de dos mil diecisiete.

V Mnichově dne osmnáctého února dva tisíce sedmnáct.

Udfærdiget i München, den attende februar to tusind og sytten.

Geschehen zu München am achtzehnten Februar zweitausendsiebzehn.

Kahe tuhante seitsmeteistkümnenda aasta veebruarikuu kaheksateistkümnendal päeval Münchenis.

Έγινε στο Μόναχο, στις δεκαοκτώ Φεβρουαρίου δύο χιλιάδες δεκαεπτά.

Done at Munich on the eighteenth day of February in the year two thousand and seventeen.

Fait à Munich, le dix-huitième jour du mois de février deux mille dix-sept.

Sastavljeno u Münchenu osamnaestog veljače godine dvije tisuće sedamnaeste.

Fatto a Monaco il diciotto di febbraio dell'anno duemilaediciassette.

Mínhenē, divi tūkstoši septiņpadsmitā gada astoņpadsmitajā februārī.

Priimta Miunchene du tūkstančiai septynioliktą metų vasario aštuonioliktą dieną.

Kelt Münchenben, a kétezertizenhetedik év február havának tizennyolcadik napján.

Magħmul fi Munich fit-tmintax-il jum ta' Frar fis-sena elfejn u sbatax.

Gedaan te München, achttien februari tweeduizend zeventien.

Sporządzono w Monachium osiemnastego dnia lutego roku dwa tysiące siedemnastego.

Feito em Munique aos dezoito dias do mês de fevereiro de dois mil e dezassete.

Íntocmit la München la optsprezece februarie două mii șaptesprezece.

V Mníchove osemnásteho februára dvetisíc sedemnást.

V Münchnu, osemnajstega februarja dva tisoč sedemnajst.

Tehty Münchenissä kahdeksantenatoista päivänä helmikuuta vuonna kaksituhattaseitsemäntoista.

Utfärdat i München den artonde februari år tjugohundrasjuttton.

بتاریخ سی ماه دلو سال سیزده صد و نود و پنج در شهر مونشن به امضاء رسید

د دیارلس سوہ و پنخه نویم کال د سلواخی میاشتی پر دیرشمه نیجه د مونشن به بنار کی امضاء شول

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

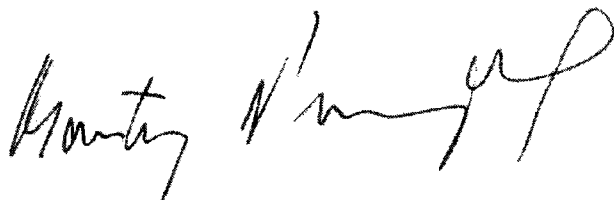
Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

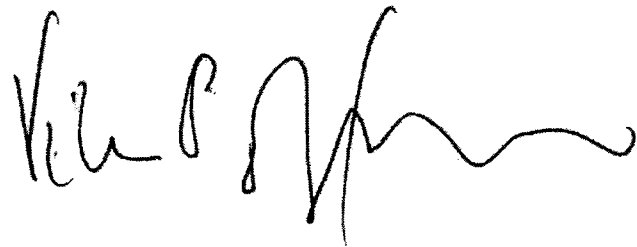
За Република България

Za Českou republiku

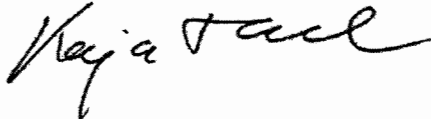
For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

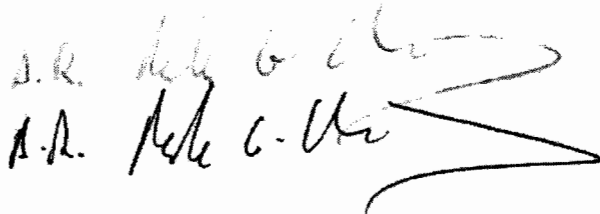
Thar cheann Na hÉireann
For Ireland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Por el Reino de España

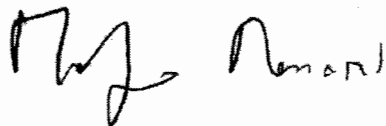
Pour la République française

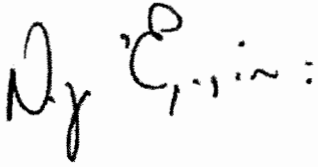
Za Republiku Hrvatsku

Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour la Grand-Duché de Luxembourg

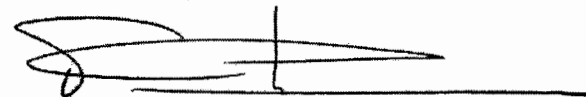
Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

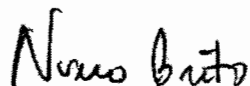
Für die Republik Österreich

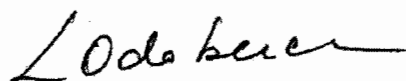
W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

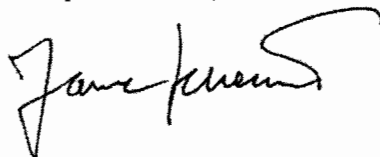
Pela República Portuguesa

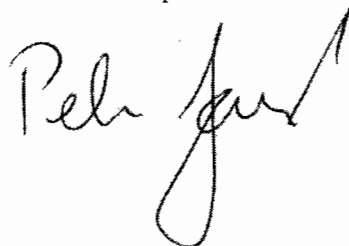
Pentru România

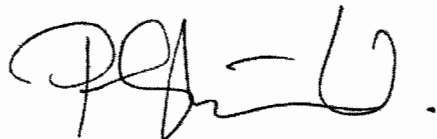
Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Za Europsku uniju
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

به نمایندگی از جمهوری اسلامی افغانستان
د افغانستان اسلامي جمهوریت په استازیتوب

Warszawa, 9 marca 2018 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.226.2017 / 5/AM

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej Umowy o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony oraz projektu ustawy o ratyfikacji Umowy o współpracy na rzecz partnerstwa i rozwoju między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Islamską Republiką Afganistanu, z drugiej strony, sporządzonej w Monachium dnia 18 lutego 2017 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Nie zgłaszam zastrzeżeń co do zgodności umowy z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o ratyfikacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Piotr Wawrzyk
Podsekretarz Stanu